

Liberala Kvinnors politiska plattform 2026

Innehåll

1. Inledning ... 3
2. Jämställdhetsintegrering ... 4
2.1 Liberala Kvinnor vill: ... 4
3. Jämställd ekonomi ... 7
3.1 Arbetsmarknad ... 7
3.1.1 Liberala Kvinnor vill: ... 9
3.2 Företagande ... 10
3.2.1 Liberala Kvinnor vill: ... 11
3.3 Tillgängligt och hållbart arbetsliv ... 12
3.3.1 Liberala Kvinnor vill: ... 13
3.4 Sparande och pensioner ... 15
3.4.1 Liberala Kvinnor vill ... 15
3.5 Familj och ekonomi ... 15
3.6 Föräldraförsäkring ... 16
3.6.1 Liberala Kvinnor vill: ... 17
3.7 Jämställt ägande ... 20
3.7.1 Liberala Kvinnor vill: ... 21
4. Jämställd utbildning ... 23
4.2 Förskola ... 23
4.2.1 En likvärdig förskola för alla barn ... 23
4.2.2 Liberala Kvinnor vill: ... 24
4.3 Grundskola ... 25
4.3.1 Liberala Kvinnor vill: ... 25
4.4 Högre Utbildning ... 27
4.4.1 Liberala Kvinnor vill: ... 27
5. Jämställd integration ... 30
5.1 Liberala Kvinnor vill: ... 31
5.1.1 Övergripande ... 31
5.1.2 Språk, utbildning och etablering ... 31
5.1.3 Arbete och försörjning ... 32
5.1.4 Trygghet och jämställdhet i integrationen ... 33
5.1.5 Boende och samhällsetablering ... 34
6. Jämställd migration ... 35
6.1 Liberala Kvinnor vill: ... 36
7. Jämställd omvärld ... 39
7.1 Europeiska Unionen ... 39
7.1.1 Liberala Kvinnor vill: ... 40
7.2 Utrikespolitik och bistånd ... 42

7.2.1 Liberala Kvinnor vill:.....42
8. Mäns våld mot kvinnor.....47
8.1 Våld i nära relationer och straffrätt.....47
8.1.1 Liberala Kvinnor vill:.....51
8.2 Sexualbrott och pornografi.....56
8.2.1 AI-genererad pornografi.....56
8.2.3 Liberala Kvinnor vill:.....57
8.3 Sexualbrott i skola, vård och omsorg.....59
8.3.1 Liberala Kvinnor vill.....59
9. Hedersrelaterat våld och förtryck.....61
9.1 Liberala Kvinnor vill.....62
9.1.1 Lagstiftning och rättssäkerhet.....62
9.1.2 Rättsväsende och myndigheter.....62
9.1.3 Skola och förskola.....63
9.1.4 Vård och socialtjänst.....64
10. Jämställd vård och hälsa.....66
10.1 Liberala Kvinnor vill:.....66
10.2 Sexuell och reproduktiv hälsa.....67
10.2.1 Liberala Kvinnor vill:.....69
10.3 En trygg förlossningsvård.....70
10.3.1 Liberala Kvinnor vill:.....71
10.4 Jämställd och tillgänglig sjukvård.....73
10.4.1 Liberala Kvinnor vill:.....74
11. Liberalfeministisk miljö- och klimatpolitik.....78
11.1 Kemikalier och hormonstörande ämnen.....78
11.1.1 Liberala Kvinnor vill:.....79
11.2 Hållbar produktion och konsumtion.....80
11.2.1 Liberala Kvinnor vill:.....80
12. Jämställd samhällsplanering.....82
12.1 Ett levande och jämställt kulturliv.....82
12.1.1 Liberala Kvinnor vill:.....83
12.2 Idrott och fritid på lika villkor.....83
12.2.1 Liberala Kvinnor vill:.....85
12.3 Jämställdhet i det offentliga rummet.....86
12.3.1 Liberala Kvinnor vill:.....87
12.4 Jämställda transporter.....88
12.4.1 Liberala Kvinnor vill:.....89

1. Inledning

“Det måste finnas kvinnor, modiga och behjärtade nog att våga stå för en mening även om den inte är populär, men som kanske är ämnad att prägla en kommande tid.”

– Elisabeth Tamm (1880–1958), liberal riksdagsledamot.

Liberala Kvinnor är en självklar liberalfeministisk röst i samhällsdebatten och en blåslampa på Liberalerna. Förbundet har sedan 1935 arbetat för kvinnors frihet, sprunget ur rösträttsrörelsen där liberala pionjärer som Selma Lagerlöf, Kerstin Hesselgren, Elisabeth Tamm och Anna Whitlock lade grunden för den svenska jämställdhetskampen. Genom historien har Liberala Kvinnor varit drivande i frågor som lika rösträtt, fri abort och föräldraförsäkringens utbyggnad.

Alla kvinnor och flickor ska ha möjlighet att fritt utforma sina liv. Så är det inte idag. Kvinnor har lägre livsinkomster, utsätts för mäns våld och hundratusentals barn lever under hedersrelaterat våld och förtryck. Arbetsmarknaden är fortfarande könssegregerad och kvinnors arbete undervärderas. Det är orättvisor vi vägrar att acceptera.

Vi vill bryta könsroller och strukturer som hindrar kvinnor, män, flickor och pojkar från att förverkliga sig själva. Det kräver reformer, lagförändringar, kunskap och förändrade attityder. De förslag som presenteras i denna plattform är nycklarna till ett jämställt samhälle och ett möjligheternas Sverige för alla.

Liberala Kvinnors arbete är viktigare än på mycket länge. Vi är garanten för att jämställdheten inte backar – varken inom Liberalerna eller i samhället i stort.

2. Jämställdhetsintegrering

Jämställdhetsintegrering är den grundläggande strategin för jämställdhetsarbetet i Sverige. Det innebär att jämställdhetsperspektivet ska genomsyra allt beslutsfattande och all verksamhet – i staten, regionerna, kommunerna men också i det privata näringslivet. Trots många insatser fungerar jämställdhetsintegreringen inte tillräckligt väl. Alltför ofta stannar det vid projekt eller punktinsatser istället för att vara en självklar del av det dagliga arbetet.

Offentliga aktörer har ett särskilt ansvar att vara förebilder i jämställdhetsarbetet, men samma krav måste ställas på organisationer och företag. Jämställdhet är en förutsättning för utveckling, kvalitet och demokrati.

För Liberala Kvinnor är det också avgörande att Liberalerna själva är en förebild. Kvinnor och män ska ha samma möjligheter att vara aktiva, ta plats och väljas till förtroendeposter inom partiet. Därför driver Liberala Kvinnor på för att jämställdhetsintegreringen inte bara ska vara en strategi på papperet, utan verklighet i både politiken och organisationen.

2.1 Liberala Kvinnor vill:

Att: alla offentliga aktörer (stat, kommun och regioner) aktivt arbetar med jämställdhetsintegrering i sin verksamhet.

Att: Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) tydligt redovisar resultaten av sitt arbete med jämställdhetsintegrering i kommuner och regioner, i förhållande till uppsatta mål – och säkerställer en kontinuerlig uppföljning.

Att: det införs en förordning om jämställdhetsintegrering som styr myndigheters jämställdhetsarbete.

Att: kvinnor och män ska kunna vara medlemmar och förtroendevalda i Liberalerna på lika villkor.

Att: Liberalerna säkerställer att målet 40 - 60 representation efterlevs i praktiken vid tillsättning av interna och externa uppdrag.

Att: Liberalerna ska aktivt uppmuntra såväl kvinnor som män att bryta könsmönster i val av uppdrag.

Att: nomineringsprocessen till riksdagen uppdateras för att ge bättre förutsättningar för jämn könsfördelning genom att samtliga länsförbunds nomineringar sammanfaller under samma tidsperiod i hela landet.

Att: Liberalernas partiledning ska aktivt arbeta med jämställdhetsintegrering i alla partiets organ.

Att: Liberalerna utvecklar och förstärker mentors- och utbildningsprogram för

Jämställd ekonomi

LIBERALA KVINNOR

3. Jämställd ekonomi

Ekonomisk jämställdhet är fortfarande inte uppnådd. Kvinnor har i genomsnitt lägre inkomster än män, tar ett större ansvar för det obetalda arbetet och äger mindre. Detta påverkar kvinnors frihet, trygghet och framtida pensioner. För Liberala Kvinnor är det en självklarhet att de ekonomiska systemen ska vara utformade så att de gynnar kvinnor och män på lika villkor. Ekonomisk jämställdhet måste prägla alla delar av livet – från arbetsliv och företagande till föräldraförsäkring och pension.

3.1 Arbetsmarknad

Den svenska arbetsmarknaden är starkt könssegregerad. Kvinnor arbetar i högre grad inom offentlig sektor, ofta i yrken med lägre löner och begränsade karriärmöjligheter, medan män dominerar den privata sektorn. För att öka jämställdheten krävs både att kvinnor uppmuntras att välja bredare yrkes- och branschvägar och att fler män uppmuntras till traditionellt kvinnodominerade yrken. Forskning visar ett starkare ekonomiskt resultat i jämställda bolag, utöver alla andra positiva effekter som kommer med en jämställd rekrytering.

Den offentliga sektorn är en kvinnodominerad arbetsgivare med låga löner trots höga utbildningskrav. Många yrken är lågbetalda även när de kräver eftergymnasial utbildning. Liberala politiker måste se till att det offentliga Sverige är en förebild i jämställdhet. Vi måste sluta undervärdera kvinnors arbete. Monopolen inom välfärden har brutits upp och det har stärkt kvinnors ställning på arbetsmarknaden. Det ska löna sig att investera tid, kraft och pengar i en högre utbildning – även för kvinnor.

Samtidigt har många kvinnor nått chefsposter i sektorer där de tidigare var underrepresenterade. Dessa positioner är dock ofta mer belastade och sämre betalda än motsvarande roller inom mansdominerade områden. Kartläggningar visar att kvinnliga chefer inom offentlig sektor ofta ansvarar för fler medarbetare, utsätts för högre psykosocial stress och har lägre löner än chefer i mansdominerade verksamheter.

En av de viktigaste förutsättningarna för ett jämställt arbetsliv är en väl fungerande barnomsorg. För ensamstående föräldrar är det särskilt viktigt att samhället erbjuder barnomsorg även på obekväma arbetstider. Förskola, skola och fritidsverksamhet måste hålla hög kvalitet för att fler kvinnor ska våga satsa på sin karriär.

En annan nyckelfaktor för en mer jämställd arbetsmarknad är att ansvaret för det obetalda arbetet i hemmet fördelas mer lika mellan män och kvinnor. Kvinnor tar fortfarande ett större ansvar än män, vilket begränsar deras möjligheter på arbetsmarknaden och leder till ekonomisk ojämlikhet.

Det har skett ett tydligt skifte i många delar av offentlig sektor vad gäller chefsposter, där det är glädjande att kvinnor idag i hög utsträckning också är chefer inom kvinnodominerade sektorer, där tidigare män i hög utsträckning avancerade och gjorde den typen av karriär.

Däremot visar många kommuners kartläggningar att chefsposten är mer belastad inom dessa sektorer, exempelvis vad gäller antal underställda per chef, karaktären av psykosocial stress att hantera gentemot medarbetarna, inklusive medarbetare som jobbar på obekväma tider och med natt- och jourtjänstgöring. Det finns många exempel på lägre chefslöner och samtidigt ansvar för fler medarbetare per chef inom samma organisation inom offentlig sektor, där den tydligaste faktorn kan konstateras vara ansvar för kvinnodominerade arbetsplatser.

En väl fungerande barnomsorg är en avgörande förutsättning för ett jämställt arbetsliv. För ensamstående föräldrar är barnomsorg på obekväma arbetstider särskilt viktigt. Förskola, skola och fritidsverksamhet måste hålla hög kvalitet för att möjliggöra kvinnors karriärutveckling.

För en mer jämställd arbetsmarknad krävs också en rättvis fördelning av det obetalda arbetet i hemmet. Kvinnor tar fortfarande ett större ansvar än män, vilket

begränsar deras möjligheter på arbetsmarknaden och leder till ekonomisk ojämlikhet.

3.1.1 Liberala Kvinnor vill:

Att: en jämställdhetsrankning för arbetsgivare ska etableras och årligen publiceras av till exempel SCB.

Att: kunskap om jämställd rekrytering, chefstillsättning och arbetsledning ska finnas på alla arbetsplatser.

Att: individuell lönesättning och lönespridning ska uppmuntras.

Att: en strategi för lärlingstjänster inom traditionellt kvinnodominerade yrkeskategorier ska inrättas.

Att: inkomstskatten ska sänkas, särskilt för dem som tjänar minst.

Att: rättegångar i diskrimineringstvister ska handläggas av allmänna domstolar.

Att: ansiktstäckande klädsel (t.ex. niqab och burka) inte ska vara tillåten på offentligt finansierade arbetsplatser där kontakt med människor ingår i arbetsuppgifterna.

Att: årliga lönekartläggningar ska göras på alla arbetsplatser.

Att: kommuner och regioner ska kartlägga ofrivillig deltid och utifrån detta ta fram en handlingsplan för att motverka den. Detta kan med fördel integreras i de lönekartläggningar och jämställdhetsplaner som de redan idag är ålagda att genomföra.

Att: kommuner och regioner ska också redovisa andelen deltid och ofrivillig deltid som en del av årsredovisningen. Denna ska vara uppdelad på män och kvinnor för att synliggöra könsskillnader.

Att: offentlig sektor ska föra könsuppdelad statistik.

Att: RUT- och ROT-avdraget ska delas upp i två olika potter.

Att: kvinnliga chefer inom kvinnodominerade verksamheter i offentlig sektor ska säkras samma lönevillkor, arbetsinnehåll och antal underställda per chef som genomsnittet för chefer i respektive organisation.

Att: kvinnliga och manliga chefer ska ha samma förutsättningar.

3.2 Företagande

Förutsättningen för att Sverige ska kunna fortsätta satsa på generell välfärd är att fler vågar och vill starta företag. I dag drivs endast en fjärdedel av företagen av kvinnor. Det är för få, och andelen måste öka. De flesta svenska företag är små – 95 procent av alla arbetsställen har färre än tio anställda. Kvinnor driver oftare enmansföretag än män och har genomgående färre anställda.

Många kvinnor har traditionellt haft sin kompetens inom välfärdsyrken, vilket gör det positivt att sektorn öppnats för privata aktörer. I dag drivs 61-64 procent av vård- och omsorgsföretagen av kvinnor. Företagen bidrar till utveckling och fler arbetsgivare stärker löneutvecklingen, där majoriteten av arbetstagarna är kvinnor. Därför är det avgörande att slå vakt om likvärdiga villkor för företagande även inom välfärdssektorn, där vinst är en förutsättning för investeringar och tillväxt.

Kunskapen om kvinnors företagande behöver stärkas. Lagar och regleringar är ofta utformade utifrån en manlig norm. För att ändra detta krävs både strukturella reformer, förändrade attityder och fler kvinnliga förebilder. Samtidigt är den privata äganderätten en central del av liberal ideologi och måste värnas mot överdriven statlig inblandning.

Staten satsar årligen miljarder som i slutändan når entreprenörer. Därför krävs transparens och kartläggning av hur medel från exempelvis Almi Invest, Tillväxtverket, Vinnova och AP-fonderna fördelas utifrån kön och ägande. Fördelningen av resurser måste granskas och bli mer jämställd.

Kvinnors företagande är avgörande för Sveriges tillväxt, sysselsättning och samhällsutveckling. Inom EU är en av tre företagare kvinnor, men i Sverige endast en av fyra. Trenden är dessutom negativ: 2,8 procent av kvinnorna äger och leder etablerade företag i dag, jämfört med cirka fyra procent för tio år sedan. Samtidigt ökar nyföretagandet bland kvinnor – i dag är 7,3 procent av vuxna kvinnor aktiva i någon form av nyföretagande.

Ett centralt hinder är att socialförsäkringssystemet är utformat för lönearbete och inte anpassat för företagare. Detta slår särskilt mot kvinnor som i högre grad än män tar ansvar för föräldraledighet och omsorg. Följden blir att kvinnor som driver företag riskerar att hamna i en mer utsatt situation och att färre vågar satsa. För att stärka kvinnors företagande krävs därför ett socialförsäkringssystem som är familjevänligt, företagarorienterat och ger trygghet att starta, äga och driva företag. Detta är avgörande både för jämställdheten och för Sveriges innovationskraft och tillväxt.

3.2.1 Liberala Kvinnor vill:

Att: relevant forskning om kvinnors företagande ska stimuleras.

Att: systemen för rådgivning och kapitalinsatser ska förbättras.

Att: antalet arbetsgivare inom den offentligt finansierade sfären ska ökas genom att valfrihetssystemen fortsätter utvecklas.

Att: valfriheten i välfärdssektorn ska värnas.

Att: kvotering till kommunala, regionala och statliga bolag med minst 40 % av vardera könet införs.

Att: trygghetssystemen mellan företagare och anställda ska likställas.

Att: separata tak för RUT- respektive ROT-avdrag ska införas.

Att: hindren för att kunna vara föräldraledig och driva företag samtidigt ska tas bort.

Att: mötesplatser för befintliga och blivande kvinnliga företagare, riskkapitalister och innovatörer ska skapas.

Att: statligt riskkapital ska fördelas jämställt.

Att: att berörda regleringsbrev och riktlinjer ska uppdateras så att de tydligt inkluderar krav på kartläggning av de statliga stödens mottagare utifrån kön.

Att: en utredning ska göras av hur Sveriges socialförsäkringssystem kan reformeras för att bättre anpassas till kvinnors företagande, ägande och entreprenörskap.

3.3 Tillgängligt och hållbart arbetsliv

Många kvinnor orkar inte arbeta heltid på grund av den bristande arbetsmiljö som finns i kvinnodominerade yrken, särskilt inom vård- och omsorgssektorn. Kvinnor betalar med både hälsa och ekonomi för bristande jämställdhet i hemmet och sämre arbetsförhållanden. Stress och press leder i förlängningen ofta till depression, utbrändhet och sjukskrivning. Dubbelarbetet och det stora ansvaret för det obetalda arbetet i hemmet påverkar kvinnor särskilt negativt. Kvinnor och män drabbas också olika av arbetsmiljön, vilket avspeglas i skillnader i arbetsskador. Att problematisera deltidsarbete är viktigt eftersom det får stora konsekvenser för både arbetstagare, arbetsgivare och jämställdhet.

Kvinnor behöver större makt att påverka sin arbets- och livssituation, både vad gäller innehåll och tid. Det är en förlust för både den enskilda och för samhället att inte

dessa kvinnors kompetens tas tillvara i högre utsträckning. Utbyggnaden av förskolan är en av de viktigaste jämställdhetsreformer som har genomförts i Sverige. En trygg, tillgänglig och skattefinansierad förskola är en förutsättning för att kvinnor med små barn ska kunna arbeta. Diskriminering på arbetsmarknaden av kvinnor med funktionsnedsättning och äldre kvinnor är inte acceptabelt.

En annan faktor som ofta förbises i arbetslivet är klimakteriet, som påverkar hälften av befolkningen under flera år. Enligt Socialstyrelsen upplever omkring 70 procent av kvinnor i åldern 47–56 år klimakteriebesvär, med symtom som värmevallningar, sömnproblem, trötthet och nedstämdhet. Dessa kan ha en påtaglig inverkan på arbetsförmågan, men trots detta är klimakteriet fortfarande ett tabubelagt ämne på många arbetsplatser. Bristande kunskap och stöd leder till sjukskrivningar och utbrändhet, vilket både drabbar den enskilda kvinnan och innebär stora kostnader för arbetsgivare och samhälle.

Goda exempel visar att förändring är möjlig. Partille kommun har genomfört en friskvårdssatsning med fokus på klimakteriet som lett till minskad sjukfrånvaro, ökad produktivitet och ekonomiska besparingar. Även Apotek Hjärtat har infört satsningar på utbildning och anpassningar, vilket förbättrat arbetsmiljön och hälsan för de anställda. Liberala Kvinnor menar att fler arbetsgivare måste följa dessa exempel. Att klimakteriesäkra arbetsplatser genom utbildning, rådgivning och anpassade friskvårdsprogram är en investering i både jämställdhet, hälsa och ett långsiktigt hållbart arbetsliv.

3.3.1 Liberala Kvinnor vill:

Att: ledarskap och krav ses över i de kvinnodominerade yrkena för att skapa en hållbar arbetssituation och minska sjukskrivningarna bland kvinnor.

Att: rätten till insatser och stöd enligt LSS återställs.

Att: arbetsförmedlingen reformeras och att större fokus hamnar på kvinnor som står långt från arbetsmarknaden.

Att: äldre kvinnor i arbetslivet ska få tillgång till samma fortbildning som yngre.

Att: forskning initieras för att dokumentera den resurs äldre kvinnor utgör på arbetsmarknaden.

Att: karriärtjänster för lärare och specialistsjuksköterskor utvecklas, vilket innebär att fler skickliga medarbetare i kvinnodominerade akademikeryrken får högre lön.

Att: arbetsrelaterade skador förebyggs genom utbildning.

Att: arbetsplatser klimakteriesäkras genom utbildning och rådgivning till chefer och medarbetare för att öka kunskapen och bryta tabun.

Att: kvinnor i klimakteriet ges tillgång till anpassade friskvårdsprogram och stödinsatser på arbetsplatsen.

Att: offentliga arbetsgivare tar lärdom av framgångsrika exempel, såsom Partille kommun och Apotek Hjärtat, och integrerar liknande modeller i sina verksamheter.

3.4 Sparande och pensioner

En ojämställd arbetsmarknad leder till att kvinnor halkar efter ekonomiskt hela livet, vilket drabbar både pension och sparande.

3.4.1 Liberala Kvinnor vill

Att: flerbarnstillägget slopas för att finansiera en ny sparandeform för pension, som framför allt riktar sig till låg- och medelinkomsttagare.

Att: bostadstillägget för dem med de lägsta pensionerna höjs.

3.5 Familj och ekonomi

Idag är fortfarande en kvinnas genomsnittliga livsinkomst över tre miljoner kronor lägre än en mans. Föräldraförsäkringen har en avgörande påverkan på kvinnors och mäns möjlighet att kombinera karriär och familjeliv. Fortfarande tas bara en fjärdedel av föräldraledigheten ut av män. Ser man även till den obetalda ledigheten så blir skillnaden ännu större.

Normen är fortfarande att det är kvinnan som går ner i deltid om det behövs för att klara vardagen som småbarnsförälder. Och fortfarande är det männen som dominerar på ledande uppdrag i arbetslivet, trots att kvinnor har högre utbildningsnivå. Det som gjorts hittills räcker inte. Som liberala feminister vill vi fortsätta ändra och reformera för att komma ännu längre. För oss är målet att barnets vårdnadshavare tar ett lika stort ansvar under dess första tid i livet och delar lika på föräldraledigheten. Då är inget enskilt område viktigare än familjepolitiken.

En ambitiös föräldraförsäkring, rätt till heltid och en utbyggd förskola med hög kvalitet är avgörande för att både kvinnor och män ska kunna kombinera jobb och föräldraskap. Men det är dags att höja blicken bortom öronmärkta månader. Vi vill ta ett helhetsgrepp för att utforma en familjepolitik som möter dagens utmaningar. En föräldraförsäkring som bidrar till jämställdhet, flexibilitet och valfrihet, men som också tar hänsyn till att dagens familjekonstellationer ser annorlunda ut idag jämfört med när föräldraförsäkringen infördes 1974. Som liberala feminister vill vi fortsätta ändra och reformera för att komma ännu längre. Ett jämställt arbetsliv startar med ett jämställt föräldraskap.

En reform som går tvärt emot arbetslinjen och bidrar till att försvaga kvinnors ställning på arbetsmarknaden är införandet av vårdnadsbidrag, barnomsorgspeng

eller liknande förslag. Forskning visar på förskolans betydelse för att utjämna förutsättningarna för hur väl barn lyckas i skolan. I Sverige bidrar vi gemensamt till välfärden som vi använder efter behov. Vårdnadsbidraget bygger på tanken att man ska få ersättning för välfärd man inte använder. En bra förskola är en förutsättning för att kvinnor ska kunna arbeta och få den frihet som en egen försörjning innebär. Vårdnadsbidrag är ett steg bakåt om man är mån om ett jämställt samhälle.

3.6 Föräldraförsäkring

Föräldrar ska ha möjlighet att välja mellan två alternativ i föräldraförsäkringen: en kortare försäkring med högt inkomstskydd och en lite längre försäkring med lägre inkomstskydd. Det kortare spåret består av 360 föräldrapenningdagar med ersättning motsvarande 100 procent av lönen, medan det längre spåret består av 420 föräldrapenningdagar med ersättning motsvarande 70 procent av lönen.

Ersättningstaket behålls på dagens nivå på 10 prisbasbelopp. Vi vill också att VAB-reglerna blir generösare för att främja ett mer jämställt uttag av VAB. Som det ser ut idag är ersättningstaket vid VAB sämre än vid föräldrapenning, vilket gör att om den ena föräldern tjänar mer än detta medan den andra tjänar mindre blir det ekonomiskt lönsamt att låta den som tjänar minst stanna hemma då barnet är sjukt.

Vi vill även slopa snabbhetspremien eftersom det medför att svenska kvinnor föder barn med tätare intervaller än i många jämförbara länder. Premien gynnar den som går ner till deltidsarbete mellan barnen. Detta bidrar till en längre frånvaro för kvinnor från arbetsmarknaden under en mer koncentrerad tidsperiod, vilket får stora konsekvenser för kvinnors karriärutveckling. Att föda barn för tätt kan även innebära hälsorisker för kvinnan och kan öka risken för förlossningsskador.

3.6.1 Liberala Kvinnor vill:

Att: Liberala Kvinnor verkar för att dubbeldagar inte får tas av de icke-överlåtelsebara dagarna i föräldraförsäkringen.

Att: 180 dagar i föräldraförsäkringen blir icke-överlåtelsebara mellan föräldrarna.

Att: mor-och farföräldrar inte kan utgöra en så kallad tredje person. De överlåtbara föräldrarpenningarna ska kunna ges till en vårdnadshavares make/maka eller sambo oavsett om denna är vårdnadshavare eller ej, men inte i vidare krets än så. Undantag kan göras i de fall barnet endast har en vårdnadshavare och make/maka eller sambo saknas.

Att: den nya föräldrarlagstiftningen håller fast sig vid begreppen mor, far och förälder.

Att: Liberala Kvinnor vill se ett jämnt uttag av föräldraförsäkringen och VAB mellan föräldrar.

Att: de 90 dagarna i föräldraförsäkringen mot lägst ersättning slopas och växlas mot fler dagar med inkomstskydd.

Att: föräldrar ska kunna välja på 100 procents ersättning i 360 dagar, eller 70 procents ersättning i 420 dagar.

Att: man inför rätten att överlåta dagar till tredje person. De överlåtbara föräldrapenningdagarna ska även kunna ges till en vårdnadshavares make/maka eller sambo, oavsett om denna är vårdnadshavare eller ej.

Att: föräldraförsäkringen bättre ska anpassas till företagare. Bland annat behövs en förbättring av Försäkringskassans rutiner för att fastställa sjukpenninggrundande inkomst (SGI) för företagare.

Att: vårdnadsbidrag, barnomsorgspeng eller liknande förslag aldrig återinförs.

Att: försäkringskassan får tillbaka sitt uppdrag att informera om fördelarna med ett jämställt föräldrauttag i samtliga av myndighetens informationskanaler.

Att: föräldrautbildning erbjuds utanför ordinarie arbetstid så att båda föräldrarna har möjlighet att delta.

Att: underhållsstödet höjs och indexregleras.

Att: samordningen mellan föräldraledighet och föräldrapenning ska bli tydligare. Därför bör Försäkringskassans information till arbetsgivare förbättras.

Att: antalet dagar med tillfällig föräldrapenning i samband med barnets födelse utökas från 10 till 15.

Att: reglerna för rätten att gå ner i arbetstid under småbarnsåren ses över för att stimulera ett mer jämställt föräldraskap även när det handlar om att gå ner i deltid.

Att: möjligheten för deltidsuttag av föräldrapenningen begränsas till hel eller halv dag för att minska långvarigt deltidsarbete.

Att: VAB-reglerna blir generösare för ett mer jämställt ansvar. Ersättningstaket i den tillfälliga föräldraförsäkringen bör höjas till samma belopp som i föräldraförsäkringen, dvs. 10 prisbasbelopp.

Att: en utökning av tillfälliga föräldraförsäkringen övervägs. Detta så att föräldrar till barn med varaktig sjukdom eller funktionsnedsättning får vabba eller ta ut kontaktdagar för möten med skola och förskola, om det behövs för att hjälpa barnet med stöd och egenvård. Samma lösning bör även övervägas för möten med skola och socialtjänst om ett barn har sociala problem.

Att: jämställdheten i deltagandet i föräldrastödsprogram ökar, genom att verka för att fler män deltar.

Att: utrymme skapas för pappor att diskutera sitt föräldraskap i högre utsträckning.

Att: maxtaxan ska höjas och indexregleras.

Att: snabbhetspremien för tätt barnafödande avskaffas.

Att: Socialtjänsten och BVC tillsammans kommer hem till de nyblivna föräldrarna efter att de kommit hem från MVC. Utökat hembesöksprogram ska bidra till ökad kunskap och trygghet i föräldraskapet.

Att: försäkringskassan ges i uppdrag att utveckla sin handläggning och information till föräldrar kring föräldraförsäkringen med fokus på nudging för ett mer jämställt uttag.

Att: försäkringskassans uppdrag att informera om fördelarna med ett jämställt föräldrauttag följs upp och utvärderas, samt att jämställdhetsmålen i försäkringskassans uppdrag följs upp.

3.7 Jämställt ägande

Skillnaderna är alldeles för stora mellan kvinnor och mäns ägande. Kvinnors nettoförmögenhet i genomsnitt är 74 % av männens, vilket innebär att män har majoriteten av det ekonomiska ägandet. Klyftan ökar med åldern. Många rapporter pekar på att kvinnor generellt har lägre tillgångar än män, och att gapet tenderar att öka under livet. Kvinnor förlorar också ekonomiskt på att de ofta tar större ansvar för hem och barn. Ett ojämställt ägande i familjen påverkar jämvikten i förhandlingarna över köksbordet om vem som ska vara hemma med barnen.

Den som har sämst ekonomi har oftare mindre möjligheter att driva igenom lösningar. Storleken på lönen och i vilken utsträckning kvinnor driver företag påverkar de generella skillnaderna. Bristen på kapitalinsatser påverkar möjligheten

för många kvinnor att starta och utveckla företag. Det påverkar också den enskilda handlingsfriheten i många andra avseenden.

Trots Sveriges strävan mot jämställdhet missgynnas kvinnor fortfarande på bolånemarknaden. Stickprov har visat att kvinnor ofta erbjuds högre räntor än män, trots likvärdig inkomst. Liberala Kvinnor anser att detta är fullständigt oacceptabelt. Det är en form av strukturell diskriminering som behöver åtgärdas för att säkerställa ekonomisk jämställdhet och rättvisa.

Dessutom saknas idag tillräcklig insyn i hur bankerna fattar beslut om lånevillkor, vilket försvårar möjligheten att granska och motverka denna ojämlikhet. I Finland har tidigare statistik gällande VAB och föräldraledighet använts som grund för förväntad inkomst vid lån. Detta har missgynnat framför allt kvinnor, som antas ta ut en större del av socialförsäkringarna. Det innebär i vissa fall att kvinnor fått sämre lånevillkor än män med jämlika löner.

När kvinnor får sämre villkor för bolån och andra krediter försvårar det deras möjligheter att äga bostäder och bygga upp ekonomisk trygghet. Det är dags att åtgärda denna strukturella diskriminering.

3.7.1 Liberala Kvinnor vill:

Att: det ska vara möjligt för bodelningsförrättaren att utdela vite till en partner som förhalar eller försenar en bodelningsprocess.

Att: Skattefritt ISK-sparande upp till 500.000 kronor

Att: en statlig utredning ses över införandet av en bortre gräns för hur lång tid en bodelningsprocess får ta.

Att: fastighetsregistret för könsuppdelad statistik av lagfartsinnehavare.

Att: arbetet med att utjämna löneskillnader prioriteras.

Att: skolan inom ramen för sitt uppdrag undervisar om privatekonomi och ägande med ett jämställdhetsperspektiv.

Att: Liberalerna är drivande för en utredning om genusskillnader i ägande, för att utreda orsaker och konsekvenser av det ojämställda ägandet.

Att: ett statligt startlån införs för förstagångsköpare av bostad.

Att: Liberalerna verkar för att Finansinspektionen får i uppdrag att kartlägga och analysera skillnader mellan kvinnor och män vad gäller beviljande av bolån samt jämföra hur räntesatser påverkas av låntagarens kön och inkomstnivå.

Att: Liberalerna verkar för att banker förbjuds från att använda statistik om föräldraledighet och vård av barn (VAB) som underlag vid bedömning av bostadslån.

Jämställd utbildning

LIBERALA KVINNOR

4. Jämställd utbildning

Kunskap och utbildning är den viktigaste faktorn för att stärka människors möjligheter att leva i frihet. Ett jämställt samhälle börjar med en jämställd förskola och skola där flickor och pojkar möts av samma förväntningar. I skolan ska alla barn få en likvärdig utbildning och de verktyg som behövs för att klara skolan och nå sina drömmar. Idag är skolan en ojämställd plats - det kan vi aldrig acceptera.

4.2 Förskola

Förskolan är en av Sveriges viktigaste jämställdhetsreformer någonsin. En bra förskola är en förutsättning för att kvinnor men små barn ska kunna delta i arbetslivet på lika villkor. Förskolan är självklart också central för barns utveckling. Förutom att stimulera barnens språkutveckling och sociala färdigheter ska förskolan erbjuda barn en trygg miljö att leka, lära och utvecklas i, utan begränsande könsnormer. Det är i förskolan kunskapsresan börjar och för att alla barn ska få lika möjlighet till lära och utveckling behövs fler pedagoger med rätt kunskap, mindre barngrupper och möjlighet till fler timmar i förskolan.

4.2.1 En likvärdig förskola för alla barn

Forskning visar att tidig förskoleverksamhet har positiva effekter på barns språkutveckling, inlärning och framtida skolresultat. Barn från socioekonomiskt utsatta hem gynnas särskilt av tidig förskola. Idag erbjuder Sverige två parallella system för barnomsorg: förskola och pedagogisk omsorg. Pedagogisk omsorg har dock inte samma pedagogiska krav eller kvalitetssäkring som förskolan, vilket leder till ojämlika förutsättningar när barnen senare börjar skolan.

Problemet är särskilt stort i utsatta områden, där barn riskerar att stå utan förskolans språkträning och undervisning. Det skapar ökade skillnader redan vid skolstart, vilket kan påverka hela deras skolgång och framtida möjligheter. Liberala Kvinnor anser därför att pedagogisk omsorg ska avskaffas och att alla barn ska ges tillgång till en likvärdig förskola.

Att dessutom göra förskolan obligatorisk från 4 års ålder är en investering i barnens framtid och en insats för att minska segregationen. Reformen stärker också kvinnors arbetsmarknadsdeltagande, eftersom fler kan arbeta istället för att stanna hemma med barnen. Det är en central jämställdhetsfråga – kvinnor tar fortfarande ett oproportionerligt stort ansvar för obetalt omsorgsarbete. Genom att ge barnen tillgång till förskola tidigare kan fler kvinnor arbeta heltid, vilket minskar behovet av deltidsarbete och långa föräldraledigheter.

4.2.2 Liberala Kvinnor vill:

Att: pedagogisk omsorg avskaffas.

Att: alla kommuner erbjuder barn rätt till minst 30 timmar i förskolan per vecka, oavsett föräldrarnas sysselsättningsgrad.

Att: alla Sveriges kommuner erbjuder barnomsorg eller barntillsyn med flexibla öppettider även på obekväm arbetstid.

Att: förskolan håller hög kvalitet; med hög personaltäthet, små barngrupper och rätt utbildad personal.

Att: maxtaxan i förskolan indexregleras för att skapa större möjligheter till god förskoleverksamhet och god löneutveckling för anställda.

Att: jämställdhetsplaner kopplade till det pedagogiska arbetet finns på alla förskolor och skolor.

Att: genuspedagogik blir ett obligatoriskt ämne för lärare från förskole- till gymnasienivå.

4.3 Grundskola

Flickor får mindre av pedagogernas tid, är mer utsatta för kränkningar, mår sämre och är mer stressade än pojkar. Samtidigt får flickor bättre betyg i alla ämnen utom idrott. Ett stort jämställdhetsproblem är pojkars bristande läsförståelse. En femtedel av alla pojkar klarar inte av att tillgodogöra sig en kvalificerad text. En stor förklaring är destruktiva könsroller. Forskningen talar om en antipluggkultur hos killar. Därför kräver Liberala Kvinnor att skolor har tydliga kunskapskrav. Lärare och skolpersonal ska också kunna se varje barn som en unik individ bortom könets förutbestämda mall. Därför anser vi att genuspedagogisk kompetens ska finnas hos samtliga som arbetar med barn och ungdomar.

Sverige har idag en väldigt könssegregerad arbetsmarknad och grunden till den läggs i de utbildningsval som killar och tjejer gör. Landets studie- och yrkesvägledare har en viktig uppgift att uppmuntra elever att gå sin egen väg, istället för att välja framtid efter kön. Där kan studie- och yrkesvägledare vidga vyerna och visa på andra möjligheter och yrkesval som eleven själv inte har tänkt på. Därför vill Liberala Kvinnor att genuskunskap ska ingå som en del i utbildningen av studie- och yrkesvägledare. För kvinnor har utbildning alltid varit och är fortfarande vägen till frigörelse. Utbildning är vägen till ett jobb och en egen lön. När kvinnor förut gjorde en klassresa genom att gifta sig kan de idag göra klassresan på egen hand via en bra utbildning.

4.3.1 Liberala Kvinnor vill:

Att: karriärtjänster inom förskola och skola fortsätter att utökas och införs i alla kommuner.

Att: genuspedagogik blir ett obligatoriskt ämne för lärare från förskole- till gymnasienivå.

Att: genuskunskap ingår i utbildningen av studie- och yrkesvägledare samt att alla gymnasieskolor säkerställer att rektorer och övriga medarbetare i ledningsfunktion får genusutbildning.

Att: genuspedagogisk kompetens ska finnas hos alla som arbetar i förskola och grundskola.

Att: läromedel håller hög kvalitet och skildrar både kvinnors och mäns historia. Läromedel ska granskas ur ett genusperspektiv.

Att: det förebyggande arbetet mot sexualbrott stärks i skola och förskola.

Att: fritidshemmens verksamhet värderas högre genom utvecklad kvalitet och högre personaltäthet.

Att: slöja inte ska användas av barn i förskola, lågstadiet eller i grundskolans fritidshem, oavsett om verksamheten är kommunal eller fristående.

Att: Liberalernas förslag om mobilfria klassrum utökas så att det även gäller omklädningsrum.

Att: incitamenten ökas för att få fler män att arbeta i förskola och skola.

Att: lärare som undervisar i sex och samlevnad ska ha ha bred kompetens i ämnet.

Att: en särskild nationell satsning görs på utbildningskoncept kring företagsamhet och entreprenöriellt förhållningssätt i grundskolan.

Att: satsningar görs på pojkars läskunnighet och skolresultat så de inte riskerar att halka efter.

Att: samverkan mellan skolans elevhälsovård, socialtjänst och BUP stärks.

Att: grundskolebarn har tillgång till kostnadsfria menstruationsskydd oavsett om skolsköterska finns på plats eller inte.

4.4 Högre Utbildning

Dagens forskarkarriär missgynnar kvinnor. Nästan två tredjedelar av studenterna i högskolans grundutbildningar är kvinnor, men i toppen av den akademiska karriären är 82 procent av professorerna män. Detta visar på en tydlig och systematisk bortsortering av kvinnor längs vägen. Om kvinnor hade stannat kvar i akademin i samma utsträckning som män, skulle Sverige i dag haft nästan 70 procent fler kvinnliga professorer.

En viktig orsak är de otrygga och tillfälliga anställningar som präglar de första åren i en forskarkarriär. Socialförsäkringssystemet är dessutom utformat för fasta heltidsanställningar och fungerar dåligt för doktorander och forskare med projektanställningar. Forskarkarriären är också svår att kombinera med familjebildning, och på grund av rådande könsnormer är det främst kvinnor som drabbas. Resultatet blir att kvinnor lämnar akademin i högre utsträckning än män.

4.4.1 Liberala Kvinnor vill:

Att: en nationell satsning på vidareutbildning och kompetenshöjning i genuskunskap genomförs i hela utbildningssystemet.

Att: arbetsvillkoren för doktorander och unga forskare ses över för att undvika att dessa bidrar till ojämställd rekrytering.

Att: stipendiefinansierad forskning efter doktorandstudier ska vara SGI-grundande.

Att: fördelningen av forskningsanslag undersöks ur ett jämställdhetsperspektiv.

Att: regionerna i samarbete med universitet och högskolor ser över möjligheterna till fler förenade anställningar i fler yrkesgrupper.

Att: en ämneslärarexamen motsvarar nivån för en masterexamen, vilket den poängmässigt gör redan idag. En masterexamen är internationellt gångbar och höjer statusen på yrket.

Jämställd integration
och migration
LIBERALA KVINNOR

5. Jämställd integration

Sverige ska vara ett tolerant och humant samhälle präglat av mångfald och respekt för individens grundläggande fri- och rättigheter. Respekten för dessa rättigheter utgör grunden för det demokratiska samhället.

Samhället ska underlätta för minoriteter, trossamfund och andra att utöva sin tro, så länge detta inte bryter mot lagen eller inkräktar på individens rättigheter. Jämställdheten i Sverige är grundlagsskyddad och det måste vara tydligt att kvinnors rättigheter kommer före religiösa och kulturella sedvänjor som går stick i stäv med detta.

För en framgångsrik integration är det avgörande att nyanlända tidigt får kunskap om det svenska samhällets värdegrund – demokrati, jämställdhet och respekten för alla människors lika värde.

Språk och arbete är nyckeln till integration. Forskning visar att kvinnor som tidigt lär sig språket snabbare kommer in i samhället. Därför måste insatser för utbildning och arbete påbörjas direkt vid ankomst. Samtidigt behöver arbetsmarknaden bli mer tillgänglig för utrikes födda kvinnor. Ekonomisk självständighet är en grundläggande frihet – men i dag försvåras den av att ekonomiskt stöd ofta betalas ut gemensamt till familjen. Detta gör kvinnor beroende av sina män och riskerar att förstärka maktobalanser.

Kommunerna har en särskild roll i att ge utrikes födda kvinnor vägar in i samhället. Genom satsningar på öppen förskola och språkförskola, liksom genom att erbjuda SFI även under föräldraledigheten, skapas möjligheter för fler att kombinera föräldraskap med studier. Familjecentraler kan vara en naturlig plats för denna undervisning.

Medborgarskapet är det slutgiltiga steget i integrationsprocessen och ett modernt samhällskontrakt ger både rättigheter och skyldigheter. För att stärka dess status bör språk- och samhällsprov införas.

Integration måste alltid ha ett jämställdhetsperspektiv. Kvinnor och män ska mötas av samma förväntningar och möjligheter till arbete, utbildning och egenförsörjning.

Ekonomisk självständighet är en förutsättning för kvinnors frihet och jämställdhet. Trots detta står många kvinnor, särskilt utrikes födda, långt ifrån arbetsmarknaden. Utlandsfödda kvinnor som invandrat som anhöriga riskerar i högre grad långvarigt utanförskap och bidragsberoende. Brist på nätverk, ansvar för familj och barn, diskriminering samt otillräckligt stöd från myndigheter gör etableringen på arbetsmarknaden svårare.

Jämställdhetsmyndigheten bedömer att tidig kontakt med samhället och arbetslivet är avgörande för kvinnors möjligheter att nå ekonomisk självständighet. Utan insatser riskerar många kvinnor att fastna i en beroendeställning till sina män och i ekonomisk utsatthet.

5.1 Liberala Kvinnor vill:

5.1.1 Övergripande

Att: individer ska få stöd mot kollektiva förtryckande strukturer.

Att: inga offentliga medel används till att främja odemokratiska organisationer eller föreningar som motverkar integration och jämställdhet. Användningen av offentliga medel måste följas upp och krävas tillbaka om de använts för att främja odemokratiska syften.

5.1.2 Språk, utbildning och etablering

Att: samhällsorientering ska vara obligatoriskt för alla för att ta del av samhällets ekonomiska ersättning redan under asylprocessen.

Att: närvaron i olika etableringsinsatser ska vara obligatorisk för att ta del av samhällets ekonomiska stöd. Vid ogiltig frånvaro ska etableringsersättningen sänkas. Vid frånvaro på grund av vård av barn ska ersättningen sänkas till 80 procent, på samma sätt som vid frånvaro från arbete.

Att: svenskundervisningen förbättras och blir mer individanpassad genom tidig kartläggning av nyanlända kvinnors utbildning, kunskaper och erfarenheter av arbete.

Att: fler kvinnor, inklusive föräldralediga, snabbare får möjlighet att lära sig svenska. Kommunerna ska åläggas att anordna kurser i svenska för föräldralediga, till exempel inom ramen för öppna förskolan. Att delta i undervisningen ska vara en relevant motprestation för att få försörjningsstöd.

Att: obligatorisk språkförskola införs för barn till nyanlända.

Att: kommuner ska vara skyldiga att erbjuda barnomsorg i anslutning till SFI-undervisning.

Att: familjecentraler i så stor utsträckning som möjligt ska erbjuda SFI-undervisning i sina lokaler.

5.1.3 Arbete och försörjning

Att: kvinnor och män ska mötas av samma förväntningar och möjligheter till jobb och egenförsörjning. Det måste finnas ett tydligt uppdrag från samhällets sida att tidigarelägga nyanlända kvinnors inträde på arbetsmarknaden.

Att: startjobb, en anställningsform för unga upp till 23 år och nyanlända de första fem åren, värnas.

Att: försörjningsstödet reformeras så att det lönar sig mer att gå från bidrag till jobb. Obligatorisk motprestation för försörjningsstöd ska införas för arbetsföra.

Att: trösklarna in till arbetsmarknaden sänks och fler enkla jobb skapas.

Att: reglerna för att få F-skattsedel förenklas. För att ta vara på nyanländas potential och entreprenörskap måste fler enkelt kunna starta och driva företag.

Att: en översyn görs av transfereringssystemets effekter för nyanlända kvinnor, med särskilt fokus på eventuella inlåsningseffekter.

Att: existerande etableringsinsatser ska analyseras ur ett jämställdhetsperspektiv, för att säkerställa att kvinnor inte missgynnas och att resurser fördelas jämställt mellan kvinnor och män.

Att: en kartläggning ska göras av vilka män som inte betalar underhåll för sina barn.

Att: en översyn görs av transfereringssystemets effekter för nyanlända kvinnor, med särskilt fokus på eventuella inlåsningseffekter.

Att: existerande etableringsinsatser ska analyseras ur ett jämställdhetsperspektiv, för att säkerställa att kvinnor inte missgynnas och att resurser fördelas jämställt mellan kvinnor och män.

5.1.4 Trygghet och jämställdhet i integrationen

Att: kunskap i sex, jämställdhet och relationer ska ingå i samhällsorienteringen.

Att: mer information om föräldrapenning, föräldraförsäkring och skilsmässa ges i samhällsorienteringen.

Att: ekonomiskt stöd till nyanlända fördelas individuellt till varje vuxen i familjen, för att stärka kvinnors ekonomiska självständighet och frihet.

Att: nyanlända familjer får utbildning och information om individuell ekonomi i samband med ansökan om ekonomiskt stöd.

Att: Migrationsverket säkerställer att alla asylboenden är trygga för kvinnor och barn.

Att: alla integrationsåtgärder har ett tydligt jämställdhetsperspektiv, vilket måste krävas av alla relevanta aktörer.

5.1.5 Boende och samhällsetablering

Att: satsningen ”Öppen förskola för jobb och integration” byggs ut till fler kommuner i Sverige.

Att: samverkan mellan kommuner, arbetsmarknadsenheter och andra relevanta aktörer främjas för att stärka utrikes födda kvinnors etablering.etablering.

6. Jämställd migration

Sverige har en skyldighet att hjälpa människor som är på flykt undan konflikter i världen. Vi måste dock också tydligt våga analysera migrationens konsekvenser. Detta gör det särskilt viktigt att se migrationen utifrån ett jämställdhetsperspektiv.

Sverige är ett litet medlemsland i EU. Vi har tagit ett stort ansvar och tagit emot många flyktingar. Under 2019 sökte 21 958 personer asyl i Sverige. Av de asylsökande som kom till Sverige under 2018 var knappt 40 procent kvinnor, att jämföra med 29 procent 2015. Under 2017 ansökte 1 336 ensamkommande barn om asyl. Det är att jämföra med 2015 då 35 569 ensamkommande barn sökte asyl - fler än någonsin tidigare. Cirka 78 procent av de asylsökande år 2017 var pojkar.

Det är uppenbart att dagens asylsystem gynnar de som har bäst förutsättningar att ta sig till Europa. Det är oftast män som har möjlighet att komma till Europa för att få sina asylskäl prövade, medan kvinnor och barn inte har haft något val än att stanna i hemlandet eller i flyktinglägret. Kön har blivit en betydande faktor för möjligheten att söka asyl och vi vill att kvinnor ska få samma chans till asyl i Sverige. Därför vore det önskvärt att öka antalet kvotflyktingar och att inom ramen för kvotsystemet ta emot 70 procent kvinnor och barn, funktionshindrade samt HBTQ-personer och 30 procent heterosexuella män, för att kompensera för den snedvridna invandringen de senaste åren.

En annan konsekvens av den mansdominerade migrationen är att den påverkar könsbalansen i samhället. Vi menar att det är viktigt att ha en jämn könsbalans. Enligt Migrationsverkets statistik över ensamkommande barn och unga går det 119 pojkar på 100 flickor bland landets 16-åringar. I åldern 17 år var skillnaderna ännu större med 126 pojkar på 100 flickor.

Det går inte att bortse från att det finns stora kulturella skillnader mellan Sverige och de länder som många asylsökande kommer ifrån. Det finns många som har värderingar som varken rimmar med vårt sekulära samhälle, om jämställdhet mellan

kvinnor och män eller vår lagstiftning som förbjuder traditioner i hederskulturens namn när de kommer till Sverige. När Sverige inte klarar av att integrera människor kommer en ökad immigration leda till framväxten av ett socialt landskap präglat av bostadssegregation, hög arbetslöshet, dåliga skolresultat, hedersrelaterat kvinnoförtryck och maktlöshet.

När vi har en stor invandring i kombination med en integration som misslyckas är det kvinnors rättigheter som först sätts på undantag. Det börjar med att vi inte kan stå upp för kvinnors rättigheter och friheter i utsatta områden, men sakta riskerar utvecklingen också att undergräva den jämställdhet som vi har kämpat för i resten av Sverige i 100 år och som vi sedan länge tagit för givet. Idag ser vi hur kulturella och religiösa sedvänjor från separata badtider, könsuppdelad idrott och män som vägrar ta kvinnor i hand ifrågasätter den jämställdhet som är grundlagsskyddad i Sverige. Invandring och integration är intimt sammankopplade med varandra och det är viktigt att förstå sambandet dem emellan och hur de påverkar jämställdheten.

6.1 Liberala Kvinnor vill:

Att: Sverige tillsammans med fler EU-länder solidariskt delar på ansvaret för asylsökande och tillämpar samma lagstiftning för permanenta respektive tillfälliga uppehållstillstånd.

Att: Sverige även i fortsättningen har en reglerad invandring med en human migrationspolitik och att vi prioriterar vilka vi i första hand ska ge skydd till.

Att: det införs ett genusperspektiv i svensk migrationspolitik för att säkerställa balansen mellan könen.

Att: 70 procent av de som får sin asylansökan godkänd är kvinnor, barn, funktionshindrade och HBTQ-personer.

Att: Sverige står upp för familjeåterförening och inte splittrar familjer på flykt.

Att: handläggningstiderna för asylansökningar kortas. Det innebär ett lidande när människor under så lång tid lever i ovisshet och försvårar även möjligheten till integration om man tvingas vänta i åratal på att få besked om man får stanna eller inte i Sverige.

Att: den så kallade tvåårsregeln slopas för att förhindra mäns våld mot kvinnor.

Att: varje människas skyddsskäl avgör rätten att få asyl.

Att: de flickor och kvinnor som är utsatta för människohandel och inte har lagligt tillstånd att befinna sig i landet inte utvisas direkt vid tillslag eller efter deras vittnesmål ej behövs längre vid eventuella rättegångar.

Jämställd omvärld

LIBERALA KVINNOR

7. Jämställd omvärld

Vi vill att alla flickor och kvinnor i världen ska få ta del av sina mänskliga fri- och rättigheter. Kvinnors och flickors underordnade ställning måste brytas överallt och i alla världens hörn. Därför kämpar vi för kvinnor och flickors rättigheter även bortom Sveriges gränser.

7.1 Europeiska Unionen

I en tid när det blåser konservativa och populistiska vindar genom hela Europa, är behovet av att stå upp för kvinnors rättigheter större än på länge. Inom EU saknar kvinnor tillgång till fria, lagliga och säkra aborter i flera länder såsom Polen och Malta. När en stat genom lagstiftning som nekar en kvinna valet att avsluta en graviditet kan det betraktas som en kränkning av hennes rättigheter. En gemensam europeisk abortlag är inte något Liberala Kvinnor strävar efter då det kan försämra progressiv lagstiftning. Men att medlemsstater förbjuder abort ska ifrågasättas av EU.

Människohandel för sexuella ändamål definieras av FN som ett brott mot mänskligheten. Enligt Europol utgör sexhandeln med människor den snabbast växande inkomstkällan för organiserad brottslighet. Det är omöjligt att frikoppla prostitution och människohandel från varandra. Att bekämpa efterfrågan är avgörande. Sexköpslagen har gjort Sverige till en mindre lönsam marknad för slavhandlare. Liberala Kvinnor vill därför att fler länder ska införa sexköpslagen.

EU har uttalade mål om att kvinnor och män ska ha samma möjligheter att förena arbetsliv, privatliv och familjeliv. Målet ligger tyvärr långt ifrån verkligheten. I Rumänien finns en stor grupp romer som lever i stor utsatthet och kontinuerligt diskrimineras av den rumänska staten från att få tillgång till sina mänskliga rättigheter. Kvinnors situation är speciellt utsatt. EU måste sätta större press på de medlemsländer som systematiskt diskriminerar grupper såsom romer i hemlandet, bland annat genom att dra in de årliga bidragen som dessa länder tilldelas genom EU:s sociala fonder.

Däremot behöver lagstiftningen stärkas för att skydda utsatta EU-medborgare, inte minst kvinnor. Detta genom att stärka ordningslagen så att även passivt tiggeri kräver tillstånd. Genom ett tillståndsförfarande skulle kvinnorna ha en kontaktmöjlighet med det svenska samhället och därigenom kunna få information om rättigheter i Sverige, skydd och hjälp om utsatt för brott med mera. Liberala Kvinnor vill därför, utifrån kvinnors särskilda utsatthet, utreda möjligheterna att införa ett tiggeritillstånd.

EU har fortfarande stora könsskillnader på arbetsmarknaden. Cirka 70-75 % av kvinnor i arbetsför ålder deltar i arbetslivet, medan för män är motsvarande siffra högre. Kvinnor tjänar i genomsnitt ca 12% mindre per timme än män, innan man tar hänsyn till faktorer som arbetstid och yrke.

Representationen av kvinnor i EU:s politiska institutioner är bättre än tidigare, men långt ifrån jämlik: kvinnor utgör ungefär 39-40 % av Europaparlamentets ledamöter och omkring 33-34% av nationella parlamentariker. Detta har konsekvenser: lägre inkomster påverkar pensioner, ekonomisk självständighet och möjligheten att delta jämlikt i samhället.

7.1.1 Liberala Kvinnor vill:

Att: Sverige driver på för att representationen i EU parlamentet ska bli jämställd.

Att: en jämn könsfördelning uppnås i alla EU:s institutioner och på unionens ledande poster.

Att: att löneskillnaderna mellan män och kvinnor i EU:s medlemsländer minskar.

Att: fler av Europas kvinnor ska yrkesarbeta och få ökad ekonomisk frihet att styra sina liv. EU:s länder har inte råd att ha världens bäst utbildade hemmafruar.

Att: sexuell hälsa och reproduktiva rättigheter får samma status som alla andra mänskliga rättigheter.

Att: den svenska sexköpslagen fortsätter att spridas och prostitution bekämpas genom EU och internationella konventioner.

Att: ett europeiskt FBI införs för att bekämpa människohandel.

Att: EU ska stoppa eller begränsa stöd till medlemsländer som genom lagstiftning eller myndighetsbeslut systematiskt diskriminerar delar av sin befolkning, exempelvis genom inskränkningar av aborträtten (Polen) eller HBTQ-personers rättigheter (Italien).

Att: abortmotståndet som drivs av konservativa och högerpopulistiska krafter inom EU aktivt bekämpas.

Att: Aborträtten ska grundlagsskyddas i hela EU

Att: möjligheterna att införa ett tiggeritillstånd utreds utifrån kvinnors särskilda utsatthet.

Att: Sverige ska i internationella förhandlingar och avtal konsekvent prioritera jämställdhet och alltid kräva tydlig uppföljning och mätbara resultat.

Att: kommissionen, utan att ta politiska hänsyn, ska väcka talan mot länder som inte genomför EU-rätten i tid eller på rätt sätt.

Att: Sverige ska vara drivande i att EU uppmuntrar medlemsländerna till avskaffad sambeskattning och satsningar på barn- och äldreomsorg.

Att: den sociala pelaren ska värnas. Den sociala pelarens ställningstagande för tillgång till barnomsorg till rimligt pris är viktig för jämställdheten.

Att: medborgarnas kunskap om EU förbättras. Både vuxna och unga ska genom utbildning eller informationshöjande insatser få en större inblick i hur arbetet i EU går till och påverkar svensk politik.

7.2 Utrikespolitik och bistånd

Kvinnors rättigheter är mänskliga rättigheter. En liberalfeministisk utrikespolitik är en balans mellan realpolitiska överväganden och ideal. Kvinnor behöver bli mer synliga i utrikespolitiken, inte minst runt förhandlingsbord och i fredsprocesser.

Jämställdhetsfrågor som kvinnors rätt till sin egen kropp, rätten till utbildning och framför allt rätten över att bestämma över sitt eget liv måste bli ett givet inslag i de utrikespolitiska överläggningarna. Samtidigt går det inte att bortse ifrån att vapenmakt ibland är den enda utvägen för att skydda framför allt kvinnor. Det har inte minst kriget mot den s.k. Islamiska staten, IS, visat.

Trots att 70 procent av världens fattiga är kvinnor vet ingen hur mycket av vårt svenska bistånd som når dem. För Liberala Kvinnor är det självklart att minst hälften av svenskt bistånd ska nå de kvinnor som behöver oss, och att det behöver kartläggas.

Vi måste bekämpa våld, utsatthet och fattigdom. Sexuell hälsa och reproduktiva rättigheter är de mest kostnadseffektiva investeringarna för utveckling. Familjeplanering är en central pusselbit i arbetet mot fattigdomsbekämpning och miljöarbete. Ur ett globalt perspektiv döljer sig en enorm utvecklingspotential hos världens miljontals unga kvinnor, framför allt i Afrika. Att låta flickor gå klart skolan i stället för att bli tonårsmödrar är en ekonomisk investering som kan ge större inkomster än utländskt bistånd.

7.2.1 Liberala Kvinnor vill:

Att: brytandet av könsmaktsordningen ska vara en prioriterad uppgift för FN och det internationella samfundet. Kvinnors och flickors rättigheter är mänskliga rättigheter.

Att: hälften av demokratibiståndet ges som stöd till organisationer som arbetar för kvinnors rättigheter.

Att: Genèvekonventionen ska innefatta ett köns- och genusperspektiv.

Att: fredsbevarande och fredsbyggande insatser innefattar köns- och genusperspektiv inom alla områden.

Att: Sverige särskilt ska arbeta för att stärka kvinnors roll i konfliktförebyggande och fredssamtal.

Att: att kvinnor finns representerade vid förhandlingsborden. FN:s deklaration 1325 ”Kvinnor, fred och säkerhet” ska ratificeras och tillämpas av alla stater samt att våldtäkt som vapen bekämpas.

Att: en FN-resolution med fokus på kvinnors möjligheter att erhålla politisk makt författas.

Att: kvinnlig könsstympning och oskuldsmyten bekämpas med hjälp av internationellt bistånd.

Att: Sverige verkar för att fler länder sätter en åldersgräns för äktenskap samt verka för ett förbud mot könsstympning och arbeta mer aktivt för att existerande lagar implementeras.

Att: ofrivillig polygami, hemgiftssystem, hemgiftstraditioner likaså brudrov och barnäktenskap bekämpas med hjälp av internationellt bistånd.

Att: arbetet för global preventivmedels- och familjeplaneringsrådgivning, sexualundervisning samt mödravård prioriteras och villkoras i biståndsarbetet. SIDA:s medel ska även kunna användas för att hjälpa abortsökande kvinnor.

Att: Sverige ska vara pådrivande internationellt för aborträtten. Rätten till abort ska erkännas som en del av de mänskliga rättigheterna.

Att: att Sverige inom ramen för sina kontakter utomlands ska stärka arbetet för flickors och kvinnors rättigheter.

Att: skarpare målsättningar för jämställdhetsarbetet införs inom utrikespolitikens samtliga ämnesområden.

Att: möjligheten för kvinnor från andra länder att utföra en abort i Sverige värnas.

Att: länder som motarbetar demokrati och mänskliga rättigheter ska fasas ut från biståndet.

Att: en större del av svenskt bistånd används för att säkra flickors skolgång.

Att: samtliga biståndspartners måste inkludera kvinnors situation i sina program och att könsuppdelad statistik förs.

Att: Sverige som biståndsgivare adresserar systematiskt våld mot flickor och kvinnor, hedersrelaterade frihetsinskränkningar och diskriminering i samtliga bilaterala kontakter.

Att: svenskt bistånd till länder där barnäktenskap är vanligt villkoras utifrån reformvillighet.

Att: Sverige ska vara drivande i att det globala arbetet mot trafficking och sexslaveri intensifieras.

Att: Sverige arbetar för att stoppa sexuellt våld i väpnade konflikter, samt för att straffriheten för sådana och andra brott mot kvinnor och flickor avskaffas.

Att: svenska biståndspengar i större utsträckning ska gå till miljöfrämjande ändamål.

Mäns våld mot kvinnor

LIBERALA KVINNOR

8. Mäns våld mot kvinnor

Våldet mot kvinnor är en av vår tids stora jämställdhetsutmaningar. Rätten att inte utsättas för våld är inte enbart den viktigaste jämställdhetsfrågan, utan också en fråga om demokrati och grundläggande mänskliga rättigheter. FN definierar mäns våld mot kvinnor som alla former av könsrelaterat våld som resulterar i fysisk, sexuell eller psykisk skada, inklusive hot om, tvång eller godtyckligt frihetsberövande. Frihet från våld är en grundläggande förutsättning för en kvinnas självbestämmande och möjlighet att förverkliga sina drömmar.

Över 150 000 barn i Sverige lever tillsammans med en förälder som utsatts för våld, och mer än 200 000 barn bor i hushåll där våld förekommer. Under 2024 anmäldes cirka 9 633 våldtäkter enligt Brottsförebyggande rådet. Dessa siffror understryker behovet av starkare skydd, bättre stöd till utsatta och en rättspolitik som prioriterar offrens trygghet och säkerhet.

8.1 Våld i nära relationer och straffrätt

Unga män dominerar bland gärningsmännen medan unga kvinnor är överrepresenterade bland offren. För att förebygga och förhindra mäns våld mot kvinnor måste man fokusera mer på förövarna. Hemmet, som borde vara den tryggaste platsen, är för många kvinnor och barn en farlig plats att vistas på.
Studier visar att barn som upplever våld löper ökad risk att utveckla posttraumatiskt stressyndrom. Polis och åklagare behöver därför i större utsträckning synliggöra barns närvaro i förundersökningar om våld i nära relation, så att barnen får skydd, stöd och brottsskadeersättning och att domstolar kan beakta detta vid straffmätning.

Kvinnor med funktionsnedsättning löper en särskilt hög risk att utsättas för våld, ofta av personer som egentligen ska vara deras stöd. Äldre kvinnors utsatthet riskerar samtidigt att missförstås eller bortförklaras som normalt åldrande.

Kvinnojourer, brottsofferjourer och andra idéburna organisationer är ett avgörande komplement till det offentliga. Deras verksamhet måste ges långsiktig finansiering.

Anslagen bör utgå vart fjärde år för att kopplas till mandatperioderna och tydligare möjliggöra politiskt ansvarsutkrävande. Kommuner och regioner är ofta beroende av ideella eldsjälar på detta område – därför behöver idéburna partnerskap värnas och stärkas.

För att förebygga våld krävs också skärpta rättsliga verktyg. Handlingsplaner och samordnare mellan kommun och region bidrar till att upptäcka och förhindra våld mer effektivt.

Kontaktförbud finns i flera former, men i dag är det endast särskilt utvidgat kontaktförbud som kan kombineras med elektronisk övervakning. För att stärka skyddet för utsatta bör även övriga kontaktförbud kunna förenas med elektronisk övervakning.

I våra nordiska grannländer har användningen av elektronisk fotboja för personer med kontaktförbud visat sig vara ett effektivt verktyg för att skydda offer. Norge har använt metoden sedan 2013 med goda resultat, och Danmark har nyligen infört en försöksordning. Erfarenheterna därifrån visar att elektronisk övervakning både har en avskräckande effekt på förövare och ökar tryggheten för de utsatta. När Sverige nu överväger lagändringar är det viktigt att prioritera att skyddet stärks snabbt, så att det är förövaren – inte offret – som får sin rörelsefrihet begränsad.

Två uppmärksammade fall 2024, den så kallade Nytorgsmannen och Spökmannen, har visat på allvarliga brister i lagstiftningen kring återfallsförbrytare. Trots att risken för återfall bedömts som hög har serievåldtäktsmän släppts fria efter att två tredjedelar av straffet avtjänats och snabbt återfallit i nya övergrepp. Detta är oacceptabelt. För att skydda kvinnor och barn måste lagstiftningen stärkas så att personer som begått särskilt grova sexualbrott och som bedöms ha hög återfallsrisk endast kan friges efter särskild utskrivningsprövning, i likhet med vad som gäller inom rättspsykiatrin.

Straffrättens och rättsväsendets insatser är avgörande för att motverka mäns våld mot kvinnor och säkerställa att brott utreds och lagförs på ett rättssäkert och effektivt sätt. Trots reformer brister polisens resurser och kompetens i att utreda sexualbrott och våld i nära relationer. Många utredningar drar ut på tiden och alltför få leder till åtal. Samtidigt saknas ibland den rätta bemanningen och den specialiserade kunskapen för att möta utsatta kvinnor, barn och icke-binära på ett professionellt sätt. För att stärka brottsoffers rättigheter krävs både skärpta straff, effektivare brottsutredningar och ett utvecklat stöd under rättsprocessen.

Kvinnojourer och andra ideella aktörer spelar en avgörande roll i att ge skydd till kvinnor och barn som utsätts för våld. Trots det är deras finansiering ofta osäker och kortsiktig, vilket gör det svårt att erbjuda långsiktigt stöd och tillräcklig tillgång till skyddade boenden. Situationen har förvärrats av ny lagstiftning och kommuners bristande prioritering i ett tufft ekonomiskt läge. Resultatet är att färre kvinnor och barn får tillgång till skyddat boende, trots att behovet ökar.

I Danmark delas kostnaden mellan stat och kommun (50/50), och kvinnojourerna har mandat att avgöra behov och placeringstid. Sverige bör ta lärdom av detta för att säkerställa att skydd alltid ges utifrån behov och inte ekonomiska överväganden. Det skulle också avlasta en hårt belastad socialtjänst och stärka de ideella aktörernas roll.

Mödravården har sedan 2008 i uppdrag att rutinmässigt fråga kvinnor om våldsutsatthet, vilket har ökat upptäckten av våld markant. När barnet är fött upphör dock detta uppdrag, och ansvaret övergår till barnavårdscentralen (BVC). Eftersom BVC ofta har en långvarig kontakt med både barnet och föräldrarna finns en unik möjlighet att upptäcka våld i nära relationer. Trots detta har Socialstyrelsen ännu inte gett BVC motsvarande uppdrag. För att fler kvinnor ska våga berätta och få hjälp behöver BVC åläggas att rutinmässigt fråga båda föräldrarna om våldsutsatthet.

Arbetsplatser utgör en central arena för att upptäcka och motverka våld i nära relationer. Forskning visar att ju fler gånger en person får frågan om våld, desto

större är chansen att denne berättar. Västra Götalandsregionen har infört obligatoriska frågor om våld i nära relationer vid medarbetarsamtal, med goda resultat. Liknande initiativ i bland annat Skellefteå och Trollhättan visar att detta kan vara en effektiv metod för att identifiera och stödja utsatta medarbetare.

För att underlätta för utsatta är det också avgörande att arbetsplatser tillhandahåller lättillgänglig information om stödinstanser och företagshälsovård. Eftersom utsatta ofta är begränsade i sin möjlighet att söka information hemifrån, kan arbetsplatsen bli en avgörande plats för att snabbt och säkert få tillgång till hjälp.

Offentliga arbetsgivare har ett särskilt ansvar att vara förebilder i detta arbete, men även privata arbetsgivare bör starkt uppmuntras att införa dessa rutiner.

Att lämna en våldsam relation är dessutom både farligt och svårt. Risken för grovt våld eller mord är som störst vid separationen, och många kvinnor möter även betydande ekonomiska hinder. Ekonomiskt våld kan innebära att kvinnan hindras från att använda sina egna pengar, skuldsätts genom lån tagna för partnerns räkning eller tvingas stå för alla kostnader.

Regeringens åtgärdsprogram mot mäns våld mot kvinnor (2024–2027) innehåller ett lämnaprogram med viktiga delar som en samordnad stödkedja, stärkta möjligheter till stadigvarande boende och särskilda åtgärder mot ekonomiskt våld. Programmet riskerar dock att bli verkningslöst om det inte finansieras fullt ut. För att våldsutsatta kvinnor ska kunna bygga ett nytt liv i frihet krävs reella ekonomiska möjligheter, till exempel genom en lämna-peng och stöd till bostadsanskaffning.

Utöver det fysiska och ekonomiska våldet möter många kvinnor även eftervåld efter att de lämnat relationen. Eftervåld innebär att våldsutövandet fortsätter även efter att en kvinna har lämnat en våldsam relation. Det kan ta sig uttryck i exempelvis vårdnadstvister, ekonomisk utpressning, social isolering eller misstro från samhällets aktörer. Detta riskerar att fördjupa den ensamhet och utsatthet som redan skapats under den våldsamma relationen.

Trots dess allvar har eftervåldet länge förbisetts och ses inte alltid som en del av våldets helhet. När samhällets aktörer saknar kunskap om eftervåldets mekanismer förbises viktiga skyddsbehov, och kvinnor riskerar att på nytt utsättas för kontroll och isolering.

För att effektivt bekämpa mäns våld mot kvinnor måste eftervåldet erkännas, synliggöras och bemötas på både relationell och strukturell nivå.

En särskild risk gäller kvinnor med skyddade personuppgifter. När dessa uppgifter röjs av offentliga myndigheter kan konsekvenserna bli både livsfarliga och kostsamma. Den utsatta tvingas ofta bekosta flytt, nya identitetshandlingar och säkerhetsåtgärder själv. Därför bör staten ta ett tydligt ansvar och ge ekonomisk kompensation i dessa fall.

8.1.1 Liberala Kvinnor vill:

Att: kvinnojourer, tjejjourer och brottsofferjourer får tillräckliga och långsiktiga organisationsbidrag. Stöd bör utgå vart fjärde år.

Att: samtliga kommuner och regioner ska utse samordnare och upprätta handlingsplaner mot våld, där bland annat våld mot äldre kvinnor och kvinnor med funktionsnedsättning uppmärksammas och synliggörs.

Att: det inom socialtjänsten ska finnas särskilda lotsar för att hålla ihop insatserna för personer utsatta för våld i nära relationer och att särskilda barnlotsar inrättas.

Att: socialförvaltningen har socialsekreterare eller annan ändamålsenlig personal placerade på skolor precis som sjuksköterskor och syokonsulenter för att öka samarbetet mellan familjer, skola och socialförvaltning.

Att: tandvården ges verktyg att upptäcka våld i familjer och i nära relationer.

Att: myndigheter tillsammans arbetar för att hjälpa barn och vuxna som är, eller riskerar att bli, utsatta för våld.

Att: strypvåld ska införas som en särskild brottsrubricering i svensk lagstiftning.

Att: en persons samtycke till strypsex saknar ansvarsbefriande verkan

Att: reglerna om kontaktförbud skärps så att elektronisk fotboja används redan vid kontaktförbud av normalgraden.

Att: kontaktförbud med fotboja ska kunna beslutas innan ett kontaktförbud brutits.

Att: förövare som dömts för grova sexualbrott eller grova brott mot närstående också ska kunna få kontaktförbud med fotboja direkt efter fängelsetiden.

Att: omvänd kommunarrest används i särskilt allvarliga fall.

Att: målsägandebiträde ska utses under förundersökning avseende brott i nära relation.

Att: strikt ansvar ska införas vad gäller barnets ålder när det kommer till sexualbrott mot barn.

Att: sexköp av barn även mellan 15-17 likställs med våldtäkt.

Att: straffen skärps och preskriptionstiden förlängs för sexualbrott.

Att: preskriptionstiden för sexualbrott mot barn tas bort.

Att: stalkingparagrafen breddas så att förföljelse av flera personer i samma familj ska kunna räknas som ett samlat brott.

Att: lagstiftningen ändras så att serievåldtäktsmän med hög återfallsrisk endast kan friges efter särskild utskrivningsprövning.

Att: elektronisk fotboja skyndsamt införs som en del av skyddsåtgärderna för offer för partnervåld och stalking.

Att: Socialstyrelsen ger BVC i uppdrag att rutinmässigt ställa frågor om våld till båda föräldrarna.

Att: skolan jobbar återkommande med informationskampanjer om våld i ungas parrelationer.

Att: socialtjänsterna, ungdomsjourerna, elevhälsovården och hälso- och sjukvården alltid ska ställa rutinmässiga frågor om våld till alla unga.

Att: alla myndigheter med kunskapsproducerande och rådgivande uppdrag inkluderar våld i ungas parrelationer.

Att: Liberalerna verkar för att regeringen avsätter särskilda medel så att lämnaprogrammet kan genomföras fullt ut.

Att: Liberalerna driver att ett belopp på 30 000 kronor per person automatiskt ska utgå till personer med skyddade personuppgifter som får sina uppgifter röjda av offentligt anställda.

Att: målsägandebiträde ska utses tidigt.

Att: all juristutbildning ska innehålla utbildning om sexualbrott, våld i nära relationer, brottsofferreaktioner.

Att: straffen skärps och preskriptionstiden förlängs för sexualbrott.

Att: preskriptionstiden för sexualbrott mot barn tas bort.

Att: kriminalvården utvecklar sitt arbete med behandlingsprogram för sexförbrytare.

Att: offrets skydd vid frisläppande av fängelsedömda stärks.

Att: polisen får öronmärkta resurser för att utreda sexualbrott och brott i nära relationer.

Att: sexualbrott får förhöjd prioriteringsgrad hos polisen och utredningstider kortas.

Att: polisen får tydliga riktlinjer att betrakta våldtäkter som andra våldsbrott.

Att: polisen använder metodstöd som vid grova våldsbrott även i våldtäktsutredningar.

Att: polis, akutvårdspersonal, socialarbetare, domare, målsägandebiträden utbildas i bemötande av våldsutsatta flickor, kvinnor och icke-binära i drogberoende.

Att: det ska finnas professionell kompetens på alla akutmottagningar, ungdomsmottagningar, vårdcentraler etc. för att ta emot våldtäktsutsatta.

Att: antalet synliga och närvarande poliser ökar, samt att lokalt trygghetsarbete stärks.

Att: Liberalerna verkar för införandet av en placeringspeng där staten betalar hälften av kostnaden för placering på skyddat boende och kommunen hälften.

Att: Liberalerna verkar för att kvinnojourerna ges befogenhet att avgöra om en kvinna behöver placeras i skyddat boende och under hur lång tid.

Att: Liberalerna uttalar att barn ska ha rätt att placeras tillsammans med sin mamma på skyddat boende.

Att: förhalande av bodelningsprocessen erkänns som en del av våldets helhet, och inkluderas i arbetet mot mäns våld mot kvinnor.

Att: relevanta myndigheter, såsom Socialtjänsten och Rättsväsendet, ges fördjupad kunskap och tydliga riktlinjer om eftervåldets uttryck och konsekvenser.

Att: obligatoriska frågor om våld i nära relationer ska ställas vid medarbetarsamtal inom offentlig sektor, samt att privata arbetsgivare uppmuntras att införa motsvarande rutiner.

Att: arbetsplatser ska tillhandahålla tydlig och lättillgänglig information om stödorganisationer och företagshälsovård.

8.2 Sexualbrott och pornografi

Porrens spridning, framför allt på internet, har ökat kraftigt och blivit allt mer våldsam. Att den är ”två klick bort” gör att barn och unga enkelt exponeras.

Enligt Folkhälsomyndighetens befolkningsstudie SRHR-2017 konsumerar omkring 70 % av männen pornografi, medan en motsvarande andel kvinnor aldrig gör det. Frekvent användning är betydligt vanligare bland yngre män: bland män i åldern 16-29 år använder cirka 4 av 10 pornografi minst tre gånger i veckan. Kvinnor i samma åldersgrupp använder pornografi mycket mer sällan.

Porr behöver begränsas för att skydda barn och unga från oavsiktlig exponering, för att motverka normalisering av våldsamma och osunda normer kring sex och relationer, samt för att stärka deras psykiska hälsa. Barn rapporterar att de känner obehag och rädsla vid exponering, särskilt flickor. Då tekniska och juridiska skyddsåtgärder finns men ofta inte utvärderats noggrant, kräver vi att metoder för skydd och utbildning stärks och tillämpas konsekvent.

Grooming på nätet är idag ett växande problem där barn utsätts för allvarliga övergrepp. Polisen saknar i nuläget möjlighet att utge sig för att vara minderåriga i syfte att lagföra gärningsmän innan ett faktiskt övergrepp sker. Det innebär att samhällets skydd sätts in först när barn redan blivit utsatta. Detta är oacceptabelt. . Polisen bör få möjlighet att agera proaktivt på nätet för att stoppa övergrepp innan de sker.

8.2.1 AI-genererad pornografi

AI-genererad pornografi, ofta skapad med deepfake-teknik, innebär att pornografiskt material manipuleras genom att exempelvis placera en persons ansikte på redan existerande filmsekvenser. Fenomenet är starkt könat – studier visar att 98 % av all deepfake-film på internet är pornografiska och att 99 % av de som avbildas är kvinnor.

Att bli uthängd i fejkade filmer eller bilder är en extrem integritetskränkning och används allt oftare som ett sätt att hota, hata och tysta flickor och kvinnor. Island och Danmark har kriminaliserat spridningen av AI-genererade sexfilmer, men i Sverige är rättsläget oklart. Få anmälningar leder till lagföring, bland annat eftersom det är svårt att identifiera förövare.

AI-pornografi saknar de fysiska begränsningar som finns när verkliga människor utnyttjas. Detta gör det möjligt att normalisera extremt våld, olagliga scenarion och exploatering, vilket riskerar att ytterligare prägla ungas syn på sexualitet och relationer.

8.2.3 Liberala Kvinnor vill:

Att: Pubertetsutvecklingrekvisitet i barnpornografibrottet avskaffas.

Att: Barnpornografibrottet helt eller delvis flyttas till brottsbalkens kapitel om sexualbrott och byter rubricering till “dokumenterade sexuella övergrepp mot barn”

Att: skolverket får i uppdrag att se över hur skolorna arbetar med att förhindra att barn får tillgång till porr under skoltid, för att sedan ta fram nationella riktlinjer.

Att: åldersverifiering införs för internetporr.

Att: alla mobiloperatörer erbjuder kostnadsfria filter mot porr och våld i sina abonnemang som riktas till barn.

Att: en statlig utredning genomförs som utreder internetporrens konsekvenser för barn och lagregleringen ses över så att den blir teknikneutral.

Att: information till alla föräldrar om barns trygghet på nätet ska ges genom skolan när barn startar mellanstadiet.

Att: skolor måste agera när deras elever hängs ut på nätet.

Att: krav ska ställas på alla nätplattformar att det ska gå att anmäla oönskat beteende med hänvisning till hjälpnummer för den som blivit utsatt.

Att: bestämmelsen om olaga integritetsintrång utvecklas så att även kränkande spridning av AI-genererade bilder och filmer kriminaliseras.

Att: hot om kränkande spridning av AI-genererade bilder och filmer blir straffbart.

Att: sociala medieföretag oftare anmodas att lämna ut användaruppgifter för att identifiera förövare.

Att: AI-pornografi som går utanför lagens ramar förbjuds.

Att: polisen ges möjlighet att utge sig för att vara minderårig i syfte att samla bevis och lagföra personer som groomar barn i sexuella syften.

Att: särskild utskrivningsprövning införs för dömda pedofiler med betydande risk för återfallsförbrytelse, i likhet med vad som gäller vid rättspsykiatrisk vård.

Att: En kartläggning görs av hur ofta invändning om sexsomni görs i förundersökningar och i domstol, vilken bevisning som åberopas och hur den värderas i domstol.

Att: resurser avsätts till forskning och utbildning om sexsomni, särskilt i förhållande till sexualbrott så att sådana invändningar kan bedömas med större kunskap och säkerhet.

8.3 Sexualbrott i skola, vård och omsorg

Skola, vård och omsorg är samhällsbärande verksamheter där barn, sjuka och äldre befinner sig i en särskilt utsatt position. Dessa miljöer bygger på förtroende mellan personal och individer i beroendeställning. När sexualbrott begås inom dessa yrken

innebär det både ett grovt övergrepp mot individen och ett allvarligt svek mot samhällets förtroende.

Trots befintlig lagstiftning speglar inte påföljderna alltid det särskilda förtroendebrott som begås. Offren är ofta minderåriga, äldre eller personer med funktionsnedsättningar – särskilt sårbara grupper som måste ges starkare skydd. En straffskärpning är nödvändig för att sända en tydlig signal om att samhället inte tolererar övergrepp i miljöer där trygghet ska råda.

8.3.1 Liberala Kvinnor vill

Att: Liberalerna verkar för att straffskärpningsgrunderna i brottsbalken utökas och straffen skärps för sexualbrott begångna av personer i yrkesroller inom skola, vård och omsorg.

Att: Liberalerna verkar för att minimistraffen för sexualbrott inom dessa sektorer höjs för att bättre spegla allvaret i brottet.

Att: Liberalerna verkar för att stödinsatser för brottsoffer stärks, inklusive långsiktig psykologisk hjälp och rättsligt stöd.

Hedersrelaterat våld och förtryck

LIBERALA KVINNOR

9. Hedersrelaterat våld och förtryck

Hederskultur är ett begrepp för kulturella mönster som inskränker människors fri- och rättigheter i syfte att bevara familjens heder. Oftast är det flickor och kvinnor som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck, men även pojkar och unga män drabbas. Hedersrelaterat våld och förtryck kan ta sig uttryck på olika sätt, till exempel genom att familjemedlemmar utövar kontroll över klädval, socialt umgänge, val av partner och rörelsefrihet.

Familjens patriarkala och kollektiva uppfostran innebär ofta att det finns flera förövare – både män och kvinnor. Den heteronormativa struktur som präglar hederskulturer gör att det anses skamligt att vara HBTQ-person, vilket gör denna grupp särskilt utsatt. Kultur eller religion får aldrig användas som ursäkt för att upprätthålla förtryckande sedvänjor.

En statlig utredning uppskattade år 2014 att cirka 100 000 unga levde under hedersrelaterat våld och förtryck i Sverige, och en uppskattning från Stockholms universitet 2017 visade på en ökning till 240 000. Sverige för ingen nationell statistik över hur många barn som blir bortförda eller tvångsmässigt kvarhållna utomlands. 2018 började Utrikesdepartementet att föra statistik över antalet aktiva ärenden och konstaterade 2023 att minst 1 151 personer blivit bortförda eller olovligt kvarhållna i ett annat land, varav 916 barn. Alla yrkesprofessioner som möter människor i risk för hedersförtryck måste agera kraftfullt och med större kunskap än idag.

Hedersnormer och förtryck förekommer redan i förskolan. Studier från Malmö (2021) och en revisionsrapport från Göteborg (2023) visar att föräldrar, barn och ibland även personal bidrar till att upprätthålla hedersstrukturer, homofobi och könsstereotyper. Exempel är flickor som hindras från att leka fritt, pojkar som tvingas övervaka sina systrar eller barn som inte får ha fysisk kontakt med det motsatta könet. Vårdnadshavare kan kräva att flickor inte får byta om inför andra barn eller att pojkar inte får klä ut sig i ”flickkläder”. Förskolepersonal står ofta utan tillräcklig kompetens för att upptäcka eller agera mot hedersrelaterat förtryck, och rädslan för repressalier gör situationen än svårare.

Läroplanen för förskolan är tydlig: diskriminering av barn kan aldrig accepteras. Problemet finns i hela landet och måste uppmärksammas tidigt för att skydda barn och ge dem bättre förutsättningar i livet.

9.1 Liberala Kvinnor vill

9.1.1 Lagstiftning och rättssäkerhet

Att: barnäktenskap, tvångsäktenskap och fullmaktsäktenskap aldrig ska kunna erkännas i Sverige.

Att: en översyn av LVU görs för att ta hänsyn till hedersproblematikens särskilda förhållanden och stärka skyddet för barn.

Att: införa ett förbud mot att skicka minderåriga på uppfostringsresor eller andra resor i bestraffningssyfte.

Att: möjligheterna ökar att ta vårdnadshavare som fört bort barn i förvar, samt att lagen ändras så att föräldrar inte kan säga upp barns medborgarskap utan domstols godkännande.

9.1.2 Rättsväsende och myndigheter

Att: återkommande nationella kartläggningar av hedersproblematikens omfattning genomförs.

Att: Flaggning av hedersrelaterade brott införs; alla sådana brott ska ge rätt till målsägandebiträde och domstolsförhandlingar ska hållas bakom stängda dörrar för att skydda brottsoffer och vittnen.

Att: nationella kompetensteam skapas i åklagarväsendet för hedersbrott.

Att: särskilda enheter mot hedersbrott inrättas inom varje polisområde, på samma sätt som för brott i nära relationer.

Att: personer som inte är svenska medborgare och döms för hedersrelaterade brott ska utvisas i större utsträckning än idag.

Att: Vi vill att LVU (Lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga) ska ta uttrycklig hänsyn till hedersproblematikens risker. Socialtjänsten måste ges starkare mandat att skydda barn från att föras bort eller tvingas återvända till en våldsam familj.

Att: utvisning alltid prövas när en person utan medborgarskap begår grovt våld i nära relation eller hedersrelaterat våld och förtryck.

Att: center för försvunna och bortförda barn införs, med ansvar att samordna sökandet efter barn som avvikit, placerats eller olovligen förts utomlands.

9.1.3 Skola och förskola

Att: skolan ska motverka hederskultur. En skrivning ska införas i läroplanen om att skolan ska motverka hedersrelaterade normer och säkerställa att alla elever vet att ingen får utsättas för hedersförtryck eller våld.

Att: skolan aldrig får underlåta att orosanmäla när ett barn saknas, särskilt inte om barnet kan ha förts utomlands.

Att: skolhälsovården rutinmässigt ska ställa frågor om våld vid de hälsobesök som varje elev erbjuds minst tre gånger under skoltiden. Tydliga riktlinjer ska utredas.

Att: all förskoleverksamhet genomsyras av ett jämställdhetsarbete som inkluderar frågor om hedersrelaterat våld och förtryck.

Att: alla kommuner genomför kartläggningar av hedersnormer i förskolan.

Att: handlingsplaner tas fram och implementeras så att förskolor kan upptäcka och motverka hedersrelaterat våld och förtryck.

9.1.4 Vård och socialtjänst

Att: sjukvården får verktyg att upptäcka och erbjuda adekvat hjälp åt flickor och kvinnor som utsatts för kvinnlig könsstympning.

Att: socialtjänstens befogenheter att besluta om obligatoriska insatser på hemmaplan stärks.

Att: det i socialtjänstlagen förtydligas att kvinnor som utsatts för hedersrelaterat våld och förtryck omfattas av bestämmelsen om stöd till våldsutsatta.

Att: BHV erbjuder hembesök hos nyblivna förstagångsföräldrar tillsammans med familjebehandlare från socialtjänsten i utsatta områden.

Att: obligatoriska kurser om hedersrelaterat våld och förtryck införs på universitet och högskolor, samt ett nationellt kunskapslyft för yrkesgrupper som möter utsatta.

Att: de organisationer som arbetar med hedersfrågor får ökat stöd, liksom den feministrörelse som vuxit fram i utsatta områden.

Att: krav ställs på att föreningsverksamheter inte motverkar demokrati, jämställdhet eller integration.

Att: förebyggande information och stöd till vårdnadshavare från socialtjänsten och frivilligorganisationer ska stärkas, för att ge föräldrar verktyg att frigöra sina barn från hederskultur.

Att: satsningar görs för att höja ungdomsmottagningarnas kunskap om våld och hedersförtryck i unga relationer.

Jämställd vård och hälsa

LIBERALA KVINNOR

10. Jämställd vård och hälsa

Vården måste vara jämlik och jämställd. Än idag är sjukdomar och syndrom som främst drabbar kvinnor underbeforskade, underdiagnostiserade och underbehandlade. Det råder även stora skillnader mellan regioner, med spridda öar av kunskap hos kliniker, ideella aktörer och lärosäten. Det är oacceptabelt att vården är så ojämn och ojämställd. Varje kvinna ska ha rätt till en säker och trygg vård, oavsett var i landet hon bor.

10.1 Liberala Kvinnor vill:

Att: Sjukdomen lipödem synliggörs och forskas mer på. Alla som lider av lipödem ska få rätt vård.

Att: vården ska vara jämställd. Sjukdomar och syndrom som främst drabbar kvinnor ska ges samma prioritet och resurser som alla andra sjukdomar och syndrom.

Att: insatserna mot kvinnors psykiska ohälsa stärks.

Att: en nationell befolkningsutbildning i ”psykisk livräddning” införs, inom ramen för statens satsningar på psykiatri och psykisk hälsa.

Att: åldersdiskrimineringen i vården avskaffas så att även kvinnor som är över 74 år ska omfattas av screeningprogrammet för mammografi.

Att: bröstcancerscreening individualiseras utifrån varje kvinnas riskfaktorer, så att undersökningar kan anpassas i tid, täthet och metod.

Att: kvinnor med svårundersökta, mycket täta bröst behandlas som en riskgrupp för bröstcancer och erbjuds kompletterande undersökning utöver mammografi.

Att: regionerna erbjuder kvinnor information om brösttäthet i samband med mammografi.

Att: Bröstcancerscreening ska kunna utföras på arbetstid.

Att: en miniminivå för anhörigstöd införs i kommunerna.

Att: det ska finnas tillräckligt många SiS-hem endast för flickor för att möta det ökade behovet.

Att: regeringen följer upp Kriminalvårdens initiativ för en mer jämställd kriminalvård.

Att: all sjukvårdspersonal fortlöpande utbildas i bemötande utifrån diskrimineringsgrunder som HBTQ, funktionshinder, etnicitet och ålder.

10.2 Sexuell och reproduktiv hälsa

Kvinnors rätt att bestämma över sina kroppar är grundläggande. Ungdomsmottagningar och mödravårdscentraler spelar en avgörande roll genom att förebygga oönskade graviditeter, spridning av sexuellt överförbara sjukdomar och genom att stärka ungas kunskap om relationer och sexualitet. Trots detta saknas en nationell samordning av statistik och forskning, och många blivande lärare får otillräcklig utbildning i sex- och samlevnadsundervisning.

Sedan 2019 är embryodonation och dubbeldonation tillåtna i Sverige, vilket innebär att kravet på genetisk koppling mellan föräldrar och barn har tagits bort i lag. Trots detta är tillgången till embryodonation mycket begränsad och i praktiken utesluts ofta den ena kvinnan i samkönade par från att kunna delta fullt ut i processen. Liberala Kvinnor anser att alla kvinnor, oavsett sexuell läggning, ska ha samma möjligheter att bli föräldrar och vill därför stärka rätten till fertilitetsbehandling, inklusive en reell möjlighet till embryodonation.

Sedan 1974 har kvinnor i Sverige haft den självklara rätten att bestämma över sina kroppar. Samtidigt värnas det ofödda barnets intressen genom en lagstiftning som skärps vid sena aborter. För abort efter vecka 18 krävs Socialstyrelsens godkännande fram till vecka 21 + dagar, ofta vid svåra fosterskador eller högriskgraviditeter. Den medicinska professionen drar gränsen, som flyttas i takt med medicinska framsteg. Liberala Kvinnor värdesätter detta regelverk. Detta har emellertid politiserats, getts religiösa undertoner och blivit föremål för skam- och skuldbeläggning. Enligt Liberala Kvinnors synsätt är det mycket värdefullt att en kvinnas behov av sen abort även fortsättningsvis bedöms i relation till medicinska framsteg, och att avgörandet i oklara fall baseras på medicinsk kunskap och forskning.

Ett allvarligt hot mot aborträtten är den så kallade samvetsfriheten. Patientens behov måste stå i centrum, inte vårdpersonalens personliga åsikter. Att neka kvinnor abort är vårdvägran och ett hot mot jämställdheten. I Italien har rätten till abort urholkats i praktiken. Enligt officiella siffror åberopar omkring sju av tio gynekologer samvetsfrihet, vilket gör att kvinnor i flera regioner har mycket svårt att få tillgång till en lagstadgad abort. I vissa områden är andelen vårdvägrare ännu högre. Det visar hur samvetsfrihet riskerar att begränsa kvinnors rättigheter även när lagen ger dem skydd. Den utvecklingen vill vi aldrig se i Sverige. Därför är Liberala Kvinnors ståndpunkt tydlig: samvetsfrihet ska inte införas. Vi kallar det vid dess rätta namn: vårdvägran.

Jämlik vård börjar på mödravårdscentralen. Brister i mödravården ökar riskerna vid förlossning och föräldragruppverksamhet når inte alla, särskilt inte föräldrar födda utanför Sverige. Därför vill Liberala Kvinnor se fler samarbeten med ideella föreningar, mammagrupper på olika språk samt satsningar på ungdomsanpassade och drop-in-baserade mödravårdscentraler.

All sjukvårdspersonal ska ha förmågan att bemöta alla patienter, anhöriga och kollegor med människan i fokus. Detta kräver regelbunden kunskapsuppdatering om HBTQ, funktionshinder, etnicitet, ålder och andra diskrimineringsgrunder.

Även inom Kriminalvården måste kvinnor ges vård på lika villkor. Idag visar JO:s kritik att deras individuella behov inte beaktas i samma utsträckning som mäns, exempelvis om en kvinna är gravid eller har spädbarn. Detta är oacceptabelt och måste förändras.

10.2.1 Liberala Kvinnor vill:

Att: slå vakt om rådande abortlagstiftning som bygger på kvinnans rätt att bestämma över sin egen kropp. Aborter ska vara lättillgängliga, säkra och aldrig präglas av köer.

Att: vårdvägran för vårdpersonal aldrig tillåts, då det utgör ett hot mot kvinnors liv och hälsa.

Att: den medicinska professionen även fortsättningsvis avgör när individuella godkännanden av sen abort inte längre kan göras.

Att: alla ungdomar får tillgång till sexualitets-, preventivmedels- och smittskyddsrådgivning och att lokala ungdomsmottagningar ges rätt att informera i alla skolor.

Att: varje region säkerställer tillgång till ungdomsmottagningar med rätt kompetens och tillgänglighet.

Att: satsningar på virtuella ungdomsmottagningar införs.

Att: preventivmedel för män utvecklas och forskning inom området främjas.

Att: alla kvinnor ges rätt till insemination, IVF och annan fertilitetsfrämjande behandling, inklusive syskonbehandlingar. Regionerna ska ges i uppdrag att korta köerna till insemination och IVF med både egna och donerade könsceller.

Att: båda kvinnorna i samkönade par ges rätt till regionfinansierad fertilitetsbehandling.

Att: alla kvinnor ges tillgång till embryodonation när det är medicinskt motiverat, oavsett om kvinnan är ensamstående eller lever i ett heterosexuellt eller samkönat par.

Att: det vid sperma-, ägg- och embryodonationer säkerställs att barnet kan ta reda på sitt biologiska ursprung.

10.3 En trygg förlossningsvård

Varje födande kvinna ska ges en trygg, säker och evidensbaserad vård med högsta möjliga grad av valfrihet. Att kvinnan känner sig trygg när hon föder är avgörande för att förlossningen ska bli så bra som möjligt. Olika kvinnor har olika önskemål om hur de vill föda. Samtidigt måste all förlossningsvård vara medicinskt säker för både mamma och barn och hålla hög kvalitet när det gäller omvårdnad och bemötande.

Därför vill vi att förlossningsverksamhet normalt sett ska ligga på eller i direkt anslutning till ett sjukhus. Förlossningsvården ska utformas så att risken för bestående skador minimeras med de tekniker och forskningsråd som finns. Det innebär bland annat att varje barnmorska endast ska ha hand om en födande åt gången samt vara utbildad i och använda rätt teknik för att minimera förlossningsskador. De förlossningsskador som ändå uppstår måste upptäckas och behandlas i tid och på rätt sätt.

Information om och stöd för bäckenbottenträning ska erbjudas både av mödravården och barnhälsovården. Det måste också bli lättare att få behandling och operation mot inkontinens. För att kunna följa upp kvinnor som drabbas av svåra bristningar är det viktigt att alla förlossningskliniker rapporterar till det nationella bristningsregistret.

10.3.1 Liberala Kvinnor vill:

Att: mödrahälsovården når ut till alla kvinnor.

Att: varje födande kvinna har rätt till en trygg förlossning och ges stöd av förlossningspersonal under hela den aktiva fasen av öppningsskedet och under hela utdrivningsskedet.

Att: principen ”en födande – en barnmorska” ska vara standard i svensk förlossningsvård.

Att: kvinnor som, efter information om vilka konsekvenserna är av ett kejsarsnitt och erbjudande om stödjande insatser, inte vill föda vaginalt efter medicinsk bedömning ska få förlösas med kejsarsnitt.

Att: enkla jobb i förlossningsvården införs för att avlasta barnmorskor och undersköterskor.

Att: information om och hjälp med bäckenbottenträning ska ges av både MVC och BVC.

Att: rapportering av förlossningsskador till bristningsregistret ska prioriteras, så att registret blir ett tillförlitligt instrument för uppföljning.

Att: efterkontrollen utvecklas och förlängs upp till ett år för att fånga upp olika typer av muskelbristningar i underlivet, magmuskulatur som inte går ihop, förlossningsdepressioner eller andra förlossningsskador som vården idag ofta missar.

Att: operation ska erbjudas där magdelningen inte går ihop av sig själv inom rimlig tid och påverkar patientens livskvalitet

Att: hälso- och sjukvårdens ansvar tydliggörs och utvecklas avseende nyförlösta kvinnor.

Att: vården av kvinnors tillstånd och eventuella komplikationer inte upphör när de lämnar förlossningen utan att hälso- och sjukvården övervakar och följer upp nyförlösta.

Att: forskning kring skador relaterade till graviditet och förlossning stärks.

Att: finansieringen av forskning om förlossningsskador ges ökad prioritet.

Att: en statlig utredning tillsätts för att bättre utreda barnrättsperspektivet och alla aspekter av värdmödraskap, som inkluderar såväl altruistiskt samt kommersiellt värdmödraskap utifrån fakta och evidens.

Att: altruistiskt värdmödraskap tillåts.

10.4 Jämställd och tillgänglig sjukvård

Ledning och rekryteringsgrupper ska ha ett jämställdhetsperspektiv och studenter i sjukvården måste göras medvetna om vad jämställd sjukvård innebär. Sjukvården behöver bättre ta vara på medarbetares fulla kompetens och ge tid och mandat att utveckla ny verksamhet, optimera befintlig sådan och sprida goda exempel. Alla yrkesgrupper bör kunna anställas på karriär- och utvecklingstjänster med god löneutveckling och tid för fokus på patientnära verksamhets- och omvårdnadsutveckling.

Myndigheten för vårdanalys har visat att kvinnor är de som mest uppskattar att välja var de får vård. Framför allt gäller detta kroniskt sjuka och äldre kvinnor, som är de som mest nyttjar hälso- och sjukvården. Vårdval innebär också en möjlighet att göra friare val i yrkeslivet som länge varit självklara i mansdominerade branscher. Möjligheten att starta eget eller byta arbetsgivare innebär att man kan välja arbetsuppgifter och förbättra sin löneutveckling. Sjukvård och omsorg är dessutom den enda bransch där kvinnor driver företag i högre grad än män.

Elevhälsan behöver stärkas i många kommuner, inklusive psykisk hälsa. Liberala Kvinnor vill se ett tydligt samarbete mellan elevhälsa, barn- och ungdomspsykiatri och socialtjänst. Förebyggande hälsovård behöver bättre nå ungdomar i hem för vård eller boende (HVB). Kvinnor och män får inte alltid sjukvård tillräckligt anpassad efter sina biologiska olikheter. Dödligheten i bland annat bröstcancer ökar bland patienter över 65 år, men minskar bland yngre patienter. Samtidigt sker alltför lite forskning på äldre kvinnor.

Vi vill främja jämställd forskning och att all vårdrelaterad statistik presenteras könsuppdelad. Fler kvinnor än män drabbas av biverkningar av sina läkemedel. Fokus måste riktas mot utsatta grupper med sämre hälsa, såsom invandrarkvinnor och kvinnor med funktionsnedsättning. Inom specialiserade områden såsom missbruk, hedersvåld, könsstympning och våld i nära relationer är regioner beroende av kompetensen hos eldsjälar i ideella organisationer. Kärnverksamheter inom sådana områden ska värnas och långsiktigt samarbete främjas genom så kallat idéburet partnerskap.

Anhöriga är nyckelpersoner för en sjuk patient, men tärs ofta själva av sin närståendes sjukdom. Var fjärde anhörig blir själv sjuk och anhöriga kvinnor sjukskrivs tre gånger oftare än män. När vardagen blir ett arbete behöver samhället stötta.

Sjuksköterskor är en av grundpelarna i svensk sjukvård och bär ett stort ansvar för patienters välbefinnande och säkerhet. Trots detta speglas inte alltid deras

erfarenhet och kompetens i löneutvecklingen. Många sjuksköterskor vittnar om att flera års erfarenhet inte ger ett rimligt lönepåslag, vilket leder till att erfarna medarbetare lämnar yrket eller söker sig utomlands. Detta förvärrar den redan akuta kompetensbristen i vården.

För att säkerställa en långsiktigt hållbar vård behöver sjuksköterskornas löner utvecklas i takt med erfarenhet och ansvar. En rimlig målsättning är att en sjuksköterska i slutet av sin karriär ska ha fördubblat sin ingångslön. Det skulle skapa incitament för fler att stanna kvar i yrket, samtidigt som vården tillförs den kontinuitet och kompetens som patienterna behöver.

Även arbetsvillkoren behöver förbättras för att möjliggöra heltidsarbete. En sjuksköterska som arbetar deltid riskerar annars att förlora miljonbelopp i livsinkomst, vilket påverkar både ekonomisk trygghet och pension. Att skapa villkor för heltid genom hela karriären är därför en jämställdhetsfråga.

10.4.1 Liberala Kvinnor vill:

Att: jämställd vård förs in i hälso-och sjukvårdens styrkort vad gäller hälsa, resursfördelning, makt och inflytande.

Att: könsuppdelad statistik avseende vård, medicinering och sjukskrivning ska föras, analyseras och återföras till vårdgivaren.

Att: forskning främjas om både mäns och kvinnors sjukdomsyttringar för att motverka att kvinnor förskrivs mer läkemedel än män och i högre grad drabbas av biverkningar.

Att: sjukdomar och syndrom som bara/främst drabbar kvinnor ges samma resurser och prioritet som andra sjukdomar/syndrom.

Att: kunskap om jämställd vård integreras i vårdpersonalens grund- och vidareutbildningar.

Att: SKR årligen analyserar genomsnittskostnaden för kvinnor respektive för män per vårdtillfälle och diagnos för de vanligaste diagnoserna.

Att: utvecklingstjänster inrättas för sjukvårdens olika yrkesgrupper.

Att: kvinnor över 65 år inkluderas i kliniska studier och övre åldersgränser tas bort vid diagnostik och val av behandling.

Att: kommunerna gör en könsuppdelad uppföljning av hur hemtjänst nyttjas.

Att: information ges i samhällsintroduktionen till nyanlända invandrarkvinnor om hur svensk sjukvård fungerar.

Att: regionerna värnar viktiga samarbetspartners i civilsamhället genom idéburet partnerskap.

Att: stödet till anhöriga och anhörigvårdare stärks.

Att: sjukvården säkerställer att unga kvinnor med ätstörningar och annan psykisk ohälsa fångas upp och behandlas.

Att: regionala riktlinjer för endometrios tas fram i alla regioner och integreras med framtagandet och implementeringen av de nationella riktlinjerna för endometrios.

Att: kvinnor med vestibulit ska erbjudas kompetent vård på rätt vårdnivå.

Att: behandling och operation mot inkontinens tillgängliggörs för alla som behöver.

Att: karriärtjänster och högre lön till sjuksköterskor inrättas.

Att: sjuksköterskor ska ha möjlighet att fördubbla sin ingångslön under arbetslivet, så att erfarenhet och kompetens premieras.

Att: arbetsvillkoren förbättras så att erfarna sjuksköterskor kan och vill arbeta heltid genom hela karriären.

Miljö och klimat

LIBERALA KVINNOR

11. Liberalfeministisk miljö- och klimatpolitik

Mänskligheten står inför stora globala utmaningar. Klimatförändringar, utarmning av den biologiska mångfalden, brist på rent vatten och spridning av farliga kemikalier påverkar allt liv på jorden och mänsklighetens livsvillkor. Miljö- och klimatfrågorna kan ses ur ett feministiskt perspektiv, då de påverkar kvinnor och män på olika sätt.

Liberala Kvinnor menar att marknadsekonomin med gröna spelregler är en av de viktigaste drivkrafterna i miljöarbetet. Det ska vara billigare att arbeta och dyrare att smutsa ner miljön, därför behöver en grön skatteväxling göras. Genom ökad digitalisering i samhället skapas bättre förutsättningar för delningsekonomin. Och därmed skapas smartare affärsmodeller som både ger mer hållbar användning av resurser och bättre erbjudanden till konsumenter. Bilpooler och möjligheter att dela och låna kläder i stället för att köpa är exempel på detta och samhället bör främja utvecklingen av en sådan marknad.

11.1 Kemikalier och hormonstörande ämnen

Vissa kemikalier kan påverka våra hormonsystem, därför kallas de hormonstörande ämnen. Dessa ämnen förekommer i flera vardagsvaror bland oss. Känsligheten i hormonsystem kan vara olika beroende på om man är man eller kvinna och under fosterutveckling eller pubertet kan hormonsystemen vara extra känsliga för påverkan. Det har bland annat hittats kopplingar mellan hormonstörande ämnen och bröstcancer och svårighet att få barn. Förutom att skada människor och miljö medför dessa ämnen också en ekonomisk börda för samhället.

Exponeringen för hormonstörande ämnen måste minimeras, men idag är dessa ämnen inte reglerade alls. Det saknas gemensamma regler i EU för när ett kemiskt ämne är hormonstörande. Nordiska rådet har föreslagit ett generellt förbud i EU mot produkter som innehåller ftalater och som barn kommer i kontakt med, och den 20 juli 2020 förbjöds alla produkter som innehåller ftalater. På nordisk nivå förespråkar nordiska rådet ett nordiskt kunskapscenter för en giftfri vardag, vars uppgift är att se över giftfria substitut till de giftiga ämnen som omger människor i vardagen.

Laxbranschen fortsätter att växa alltmedan haven blir allt mer rensade på småfisk. Producenterna har därför växlat över till vegetabiliskt foder, huvudsakligen brasiliansk soja. I Brasilien används bekämpningsmedlet endosulfan, ett insektsgift som kan påverka hormonbalansen hos människor och som är förbjudet i EU och på många andra håll. Bland annat kan det påverka ofödda foster. Det går att finna spår av endosulfan i lax, och EU saknar gränsvärden för hur mycket av ämnet som laxen får innehålla.

PCB är ett samlingsnamn för 209 giftiga och svårnedbrytbara ämnen. De kan ge allvarliga miljökonsekvenser och även påverka hälsan hos levande varelser som människor genom att skada hjärna och nervsystem. Alla produkter med PCB förbjöds 1995, men ännu rapporteras höga halter på grund av den långsamma nedbrytningen och det finns bland annat i fet fisk.3 Dioxiner är också ett samlingsnamn för giftiga föreningar som uppstår exempelvis vid förbränning av avfall. Även det finns kvar i miljön under lång tid, förbränns långsamt och intas av människor bland annat genom fisk, mejeriprodukter och kött. Det misstänks påverka immunförsvaret, utvecklingen av nervsystemet, reproduktionsförmågan, hormonsystemet och orsaka cancer. Foster och spädbarn är extra känsliga för dioxiner. Fet fisk från svenska fiskevatten innehåller inte sällan dioxin och PCB över EU:s gränsvärden och sedan 2002 har Sverige haft ett tillfälligt undantag från gränsvärden. 2012 förlängdes undantaget på obestämd tid trots livsmedelsverkets utlåtande om att det ur ett folkhälsoperspektiv vore bättre att låta EU:s gränsvärden gälla.

11.1.1 Liberala Kvinnor vill:

Att: EU:s kemikalielagstiftning förstärks med ett tydligare fokus på en giftfri vardag för barn.

Att: EU ska utreda vilken gräns för endosulfan som lax får innehålla för att inte vara en hälsorisk.

Att: Sverige följer de gränsvärden för dioxiner och PCB i livsmedel som resterande medlemsländer i EU har.

11.2 Hållbar produktion och konsumtion

Regelverket kring hudvårdsprodukter är inte lika starkt som kring till exempel läkemedel eller livsmedel. EU:s kosmetikaförordning säger att produkterna måste ha en ingrediensförteckning och förbjuder erkänt hälsofarliga substanser, men förordningen tar inte hänsyn till miljöskadlighet eller hormonstörande effekter. Till det problematiska i kosmetika och hygienprodukter hör högfluorerade, allergiframkallande och hormonstörande ämnen, liksom svårnedbrytbara plaster som spolas ut till sjöar och hav. För konsumenten är de finstilta innehållsförteckningarna på förpackningar inte lätta att förstå. Enligt Naturskyddsföreningen är bara i genomsnitt 4 % av utbudet av hygien- och kosmetikaprodukter miljömärkt.

I Sverige förbrukas nästan 500 miljoner bindor, tamponger och trosskydd varje år. I genomsnitt köper svenska kvinnor mensskydd för 30 000 kronor under sin livstid. Ett mycket mer miljövänligt mensskydd är menskoppen som dessutom är betydligt billigare - en tusenlapp räcker till en livstids förbrukning. Menskoppen leder inte heller till svamp och irritationer, vilket bindor och tamponger kan göra. I Sverige är dock kunskapen om menskoppen låg. Det är viktigt att unga kvinnor ges information om de olika mensskydd som finns.

11.2.1 Liberala Kvinnor vill:

Att: högre miljökrav ställs på kosmetika och hygienprodukter inom EU

Att: information om menskopp finns på alla ungdomsmottagningar.

Jämställd samhällsplanering

LIBERALA KVINNOR

12. Jämställd samhällsplanering

Vi vill att kvinnor och flickor har möjlighet att ta del av det offentliga rummet och allt vad det innebär på samma villkor som pojkar och män. Att alla oavsett kön känner sig trygga med att röra sig fritt i det offentliga rummet är en central del av jämställdheten.

12.1 Ett levande och jämställt kulturliv

Ett öppet och demokratiskt samhälle är en omöjlighet utan ett levande kulturliv. Kulturen är betydelsefull för människors bildning, utveckling och kreativitet. Med kultur kan man finna gemenskap med andra. Därför är kulturlivets villkor och möjligheter avgörande för både människors och samhällets utveckling. Kulturen är och har alltid varit ett viktigt liberalt åtagande. Ur jämställdhetssynpunkt finns flera viktiga aspekter att lägga på en aktiv kulturpolitik. Detta görs möjligt genom starka studieförbund och fri utbildning.

Konstens grund, yttrandefriheten, ställs inför nya utmaningar. Vi ser hur teckningar av en konstnär i norra Europa kan skapa storpolitik. Kvinnliga konstutövare förföljs just för sitt kön eller att de skildrar verkligheten ur kvinnors perspektiv. Sverige bör fortsätta engagera sig i att erbjuda en fristad för förföljda kulturskapare. Ytterligare insatser måste göras för att värna yttrandefrihet även i vårt land. Kvinnor är stora kulturkonsumenter. Detta märks inte alltid i det som skildras i våra konserthus och scener. Verk av manliga dramatiker och kompositörer dominerar och i de stora kulturinstitutionerna tycks ofta det manliga perspektivet dominera.

Det finns en ökad medvetenhet kring detta problem och även kultursektorn måste sträva efter ökad tillgänglighet för alla, att spegla verkligheten ur många olika perspektiv samt att bli jämställda arbetsplatser. Det är också viktigt med analyser av hur medlen för kulturområdet används och hur löneskillnaderna mellan män och kvinnor som arbetar med kultur ska minska.

12.1.1 Liberala Kvinnor vill:

Att: jämställdhetsarbete på bibliotek ska prioriteras.

Att: glömda och nedprioriterade viktiga kvinnliga kulturskapare lyfts fram.

Att: offentligt stöd fördelas så att det gynnar både manliga och kvinnliga kulturskapare lika mycket.

Att: insatser görs som främjar ett jämställt kulturutövande och en jämställd ledning av kulturens institutioner.

Att: genusmedvetenheten inom teatervärlden ökar för att motverka sexuella trakasserier och samtidigt göra teaterutbudet mer jämställt.

Att: löneskillnaderna mellan kvinnor och män som arbetar med kultur ska minska.

Att: namngivandet av torg, kvarter och gatunamn i större utsträckning tar hänsyn till kvinnohistoria.

Att: Liberala Kvinnor genom sina förgreningar, med respekt för muséilagens ansvarsfördelning, driver på för att skapa lokala initiativ för att lyfta kvinnohistoria inom muséiverksamhet.

12.2 Idrott och fritid på lika villkor

Lusten att röra sig, leka och uppleva ger viktig dimension som stärker individen, både fysiskt och mentalt och skapar samhällsinkludering. I en förening lär man sig både att bli duktig och om normer, värderingar, ansvar, hänsyn och medbestämmande. Fritiden blir därför en mycket viktig uppfostringsmiljö. Det långsiktiga jämställdhetsarbetet har öppnat möjlighet att arbeta med andra områden såsom HBTQ, etnicitet, religionsfrågor, sociala förhållanden, sexualisering även på idrottens område.

Pojkars idrottsutövande stöds i högre utsträckning än flickors av kommunerna. Det finns flertalet verksamheter inom områden som idrott, motion och fysisk aktivitet som flickor är intresserade av men som kommuner förbiser. Det gäller olika typer av danslektioner, träning på gym, aerobics och yoga. Dessa idrottsliknande aktiviteter faller utanför det offentligt subventionerade bidragssystemet. Ridning, som är en starkt flickdominerad sport, finansieras i lägre grad av kommunala medel jämfört med exempelvis pojkdominerad fotboll och ishockey. Ridningen driver egna anläggningar, medan fotbollens och ishockeyns anläggningar drivs av kommunen.

I många kommuner beräknas aktivitetsstöd, föreningsstöd och tidsfördelning på ett sätt som primärt gynnar pojkars idrottande. Forskning kring arenabyggen och anläggningsbyggen ur jämställdhetsperspektiv är i det närmaste obefintlig. Flickor med utländsk bakgrund deltar i föreningsidrott i lägre utsträckning jämfört med såväl pojkar med utländsk bakgrund som flickor och pojkar med svensk bakgrund. Studier från exempelvis Tjejers rätt i samhället (Tris) genom projektet Ronja, visar att riktade satsningar mot flickor som lever i en hederskultur inte bara ökar den fysiska hälsan, utan stärker flickorna att också ta större plats utanför fotbollsplanen.

Barn med funktionshinder blir tyvärr alltför ofta utestängda från olika aktiviteter i skolan och på fritiden. Många barn med funktionshinder vittnar dessutom om en begränsad möjlighet att delta i olika fritidsaktiviteter. Det kan bero på att det inte finns lämpliga aktiviteter, att det saknas assistans eller transporter i form av färdtjänst. Barn och ungdomar med rörelsehinder blir ofta avskilda från klassen i samband med friluftsdagar och undervisning i estetiska ämnen och idrott. Barn med funktionshinder har färre kamratkontakter, de saknar ställen i sin närhet att träffa kompisar på organiserade fritidsaktiviteter. Det är viktigt att föreningar inkluderar och välkomnar personer med funktionsnedsättning in i idrottens värld.

HBTQ-personer som vill idrotta begränsas i större utsträckning på grund av idrott i stor utsträckning är könsuppdelad genom regelverk, omklädningsrum, jargong och normer kring maskulinitet, femininitet och heterosexualitet. Att ständigt dölja vem man är eller vara rädd för hur andra ska reagera tvingar flera att sluta idrotta.

Träning och motion kan förebygga ohälsa genom att både den fysiska och den psykiska kapaciteten ökar. En viktig del är att börja med idrott och motion tidigt i livet. Många äldre utövar boule, golf, bordtennis och cykel i föreningsform. Fler män än kvinnor utövar någon form av motion eller idrott. Bland kvinnor över 85 år är idrottsutövandet obefintligt trots att kvinnor lever längre än män. Liberala Kvinnor vill att även äldre kvinnor ges möjlighet till idrottsutövande.

12.2.1 Liberala Kvinnor vill:

Att: kommuner och regioner arbetar med tydlig jämställdhetsintegrering och folkhälsoperspektiv inom området idrott, motion och fritid.

Att: ”gender budgeting” ska ingå i kommunernas och regionernas verksamheter och finansiering inom området idrott, motion och fritid.

Att: kommuner anpassar byggande och drift av idrottsanläggningar och aktiviteter till både flickors och pojkars behov och preferenser på ett ekonomiskt och likvärdigt sätt.

Att: det ska finnas säkra, trygga och upplysta motionsspår och vägar till och från idrotts- och fritidsaktiviteter.

Att: kommuner och regioner gör riktade satsningar på specifika målgrupper för att öka deltagandet i idrott, motion och fritid.

Att: kommuner och regioner upprättar idéburet offentligt partnerskap (IOP) för att kunna nå specifika grupper och öka deras deltagande inom området idrott, motion och fritid.

Att: kommuner och regioner säkerställer att även äldre kvinnor ges möjlighet till idrottsutövande.

Att: Föreningar som får stöd ska årligen redovisa sitt jämställdhetsarbete med tydliga mål, genomförda åtgärder och könsuppdelad statistik som krav för fortsatt bidragsutbetalning

Att: jämställda idrottsanläggningar byggs och att satsningar görs för att analysera befintliga idrottsanläggningar ur ett jämställdhetsperspektiv.

Att: ett jämställdhets- och tillgänglighetsperspektiv ska beaktas vid planering av utegym.

12.3 Jämställdhet i det offentliga rummet

Hur vi bygger staden lägger ramarna för hur den kan tas i bruk. Bostäder, idrottsplatser, kulturhus, gator och torg används och upplevs systematiskt olika av män och kvinnor. Inkomster, kapital, obetalt arbete, familjeansvar, typ av arbetsgivare, upplevd rädsla påverkar hur vi tar den offentliga miljön i anspråk. Forskning har visat att en stadsmiljö där kvinnor, barn och gamla tar plats blir en trygg stad.

Att kvinnor upplever det offentliga rummet otryggt i högre utsträckning än män ligger ofta i fokus i stadsplaneringsdebatten. Det är bra, men blicken måste höjas från enbart gångtunnlar och belysning. Det jämställda offentliga rummet ska inte bara handla om trygghet från övergrepp. Många offentliga platser som utegym, parker, torg, gatustråk, gångtunnlar, spontanidrottsplatser nyttjas i mindre utsträckning av flickor och kvinnor. Kunskapen om detta måste bli bättre och leda till åtgärder, både generellt och lokalt.

Bostaden är en central punkt i livet. Kvinnor och män har olika förmågor att förvärva en egen bostad beroende på skillnader i eget kapital, lånemöjligheter och inkomster. Kvinnor bor oftare än män i hyresrätter, men kvinnor äger också fler bostadsrätter än män. Med detta vill sägas att kvinnor söker sig till flerfamiljshus medan män i betydligt större utsträckning äger enskilda fastigheter såsom villor. Vid uppbrott från

relationsvåld blir det särskilt angeläget att det går att skaffa sig ett trygg fungerande boende utan kapitalinsatser likväl som det är viktigt att också kvinnor kan göra en bostadskarriär. Flerfamiljshus med olika upplåtelseformer är därför en angelägen jämställdhetsfråga. Det har resulterat i att ett fåtal städer har tagit emot många nyanlända.

På grund av den bostadsbrist som råder i Sverige har EBO bidragit till en ökad trångboddhet och segregation när nyanlända flyttar in som inneboende hos släkt eller vänner. Trångboddhet är ett utbrett problem som får stora sociala konsekvenser. Särskilt allvarligt är det när barn växer upp i sådana förhållanden. Byggandet måste öka och vi måste få en bostadsmarknad präglad av större rörlighet. Vi vill se enklare plan- och byggregler samtidigt som de höga ambitionerna för tillgänglighet upprätthålls. Vidare behövs friare hyressättning i nyproduktion och en förbättrad hyresstatistik för att stärka hyresgästernas möjligheter att hävda sina intressen

12.3.1 Liberala Kvinnor vill:

Att: kommunala och regionala planeringsfunktioner tar hänsyn till kvinnors respektive mäns nytta inför beslut av nya eller förändrade planer inom stadsplaneringsområdet.

Att: våldsutsatta kvinnor ska ha förtur till kommunala hyresrätter.

Att: offentlig service planeras parallellt med nya bostäder. När nya stadsdelar byggs och kompletteras måste offentlig infrastruktur byggas i samma takt.

Att: jämställd stadsplanering och samhällsplanering integreras i all planering, utveckling och byggande av städer och att det görs sociala konsekvensanalyser. Feministisk/jämställd stadsplanering ska skrivas in i ägardirektiven för de kommunala bolagen.

12.4 Jämställda transporter

Av de kvinnor som köper elbil, anger fler kvinnor än män klimatskäl. Män är däremot oftare ägare till en elbil än kvinnor (Mobility Sweden, 2023). Av de som inte ser elbilen som ett alternativ uppgav majoriteten att det var den begränsade körsträckan, högt inköpspris och dålig ladd-infrastruktur som gjorde att de inte överväger en elbil. Kvinnor gör fler resor med kollektivtrafik än män. Fler män än kvinnor har körkort och fler män än kvinnor har tillgång till bil. För att män och kvinnor ska ha samma makt att forma sina liv krävs att flera relativt likvärdiga transportalternativ finns tillgängliga. Jämställdheten inom transportsektorn skulle öka om tillgängligheten med andra färdsätt än bil ökar.

Medlemskap i bildelningsorganisation ger tillgång till bilar till betydligt lägre investeringskostnad än vid köp av egen bil. Tänkbara åtgärder för att styra mot ett ökat utnyttjande av delningsekonomi kan vara att förändra fordonsskatter, trängselskatter, parkeringsavgifter och liknande för att göra det mer förmånligt för bilar som ingår i en bilpool.

Det finns flera potentiella barriärer för kvinnor vad gäller cykling. Det gäller bland annat rädsla, trafiksäkerhet och kvinnors relativt sett mer komplicerade resmönster för att göra inköp och hämta och lämna barn. Att göra cykling säkrare kan därmed ses som en jämställdhetsfråga.

Kvinnor använder kollektivtrafik i högre utsträckning än män, ofta kopplat till omsorgsansvar, oregelbundna arbetstider och yrken inom vård och omsorg. Trots detta är jämställdhetsperspektivet långt ifrån självklart i trafikplaneringen. Kvinnor upplever i högre grad otrygghet, särskilt kvälls- och nattetid, vilket begränsar deras rörelsefrihet, arbetsliv och delaktighet i samhällslivet.

För att kollektivtrafiken ska bidra till jämställdhet krävs en systematisk integration av jämställdhetsperspektivet i all planering och genomförande – från infrastruktur och tidtabeller till trygghetsåtgärder vid hållplatser. Åtgärder som bättre belysning och kameraövervakning är viktiga för att öka tryggheten. Dessutom är kvinnors

delaktighet i stadsplanering avgörande för att skapa säkra och inkluderande miljöer i kollektivtrafiken.

12.4.1 Liberala Kvinnor vill:

Att: trygghet beaktas i placeringen av laddstationer.

Att: det ska göras mer attraktivt och tryggt att välja kollektivtrafik såväl i stadskärna som på landsbygd.

Att: satsningar görs på förbättrade förutsättningar för ökad cykling (inklusive elcykling).

Att: transportsystemet i Sverige ska vara hållbart, energieffektivt och klimatneutralt.

Att: gång- och cykelvägar, samt spårtrafik byggs ut både i städer och i de mindre samhällena.

Att: kvinnors deltagande i stadsplanering och utveckling av befintliga och nya trafiksystem ökar.

Att: behoven av den fysiska utformningen av kollektivtrafikforum och väntrum kartläggs utifrån ett perspektiv där kvinnors transport och logistikbehov är i fokus.

Att: trygghetsåtgärder i kollektivtrafiken och kring hållplatser stärks för att skapa en säkrare och mer tillgänglig kollektivtrafik för alla.

Att: jämställdhetsperspektivet beaktas i hela trafikplaneringen för att säkerställa att kvinnors behov tillgodoses i kollektivtrafikens infrastruktur och tjänster.